

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

Jurgita Vaišnienė

Švietimo kokybės vadybos magistrantūros studentė

Klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijai

Magistro darbas

Mokslinis vadovas (ė)
Dr. Felicija Ivanauskienė

Šiauliai, 2012

Darbas originalus.....Jurgita Vaišnienė

(studento parašas)

TURINYS

PRATARMĖ	3
SANTRAUKA	4
SUMMARY	5
IVADAS	6
1. TEORINĖ KLASĖS AUKLĖTOJO UGDOMOSIOS VEIKLOS REZULTATYVUMO KRITERIJŲ ANALIZĖ	10
1.1. Klasės auklėtojo pedagoginės veiklos bruožai.....	10
1.1.1. Klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijų nustatymas.....	14
1.2. Klasės auklėtojo veiklos planavimo svarba bendrojo lavinimo mokykloje.....	19
1.2.1. Klasės auklėtojo veiklos planavimas dirbant su klase.....	24
1.2.2. Šeimos ir klasės auklėtojo bendravimas ir bendradarbiavimas, kaip esminis veiklos planavimo veiksnys.....	28
1.2.3. Klasės auklėtojo ir pedagogų veiklos planavimo esmė bei principai.....	32
2. KLASĖS AUKLĖTOJO UGDOMOSIOS VEIKLOS REZULTATYVUMO KRITERIJŲ, EMPIRINIS TYRIMAS	35
2.1. Tyrimo organizavimas ir metodika.....	35
2.2. Tyrimo imtis ir respondentų charakteristika.....	37
2.3. Klasės auklėtojo darbo su ugdytiniais rezultatyvumo kriterijų analizė.....	38
2.4. Klasės auklėtojo požiūrio į bendradarbiavimą su šeima ir socialiniais partneriais rezultatyvumo tyrimas.....	45
2.5. Klasės auklėtojų veiklos įsivertinimo analizė.....	51
IŠVADOS	57
REKOMENDACIJOS	59
LITERATŪRA	60
PRIEDAI	65

PRATARMĖ

Klasės auklėtojo veikla turėtų būti nuosekli, sisteminga ir gerai organizuota. Svarbu turėti aiškia ugdymo viziją, t.y. būsimos veiklos ir rezultatų įvaizdį, gerai suprasti ir išanalizuoti ugdymo(si) situaciją ir kontekstą, numatyti konkrečius ir įgyvendinamus tikslus, numatyti prioritetus bei rezultatų vertinimo kriterijus (Klasės auklėtojo vieta ir vaidmuo ugdymo procese, 2006). Anot F. Ivanauskienės (2000), nūdienos mokykla traktuojama kaip intelektinės, dvasinės, kultūrinės veiklos, lemiančios vaiko asmenybės tapsmą erdvė, todėl ir kiekviena konkreti mokymo įstaiga pasižymi pedagoginiu, socialiniu, kultūriniu savitumu, išsiskiria savo tradicijomis, individualiu požiūriu į planavimo veiklą apskritai. Išryškėja tikslingo planavimo sąlyga, kurios esmė – jo pritaikymas konkrečiam auklėtiniui ar konkrečiai ugdytinių bendruomenei. Klasės auklėtojo veikla turėtų būti vertinama ir analizuojama nuolat. Vertinti klasės auklėtojo veiklą yra sunku, ir praktiškai neįmanoma pasiekti visiško objektyvumo (Briedis, Bankauskienė ir kt., 2007). Tiek teoriniame, tiek praktiniame lygmenyje trūksta sistemingos klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijų analizės. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijus.

Siekiant išsiaiškinti, kaip ugdymo rezultatyvumo kriterijus ir valdymą klasės auklėtojo veikloje vertina klasės auklėtojai buvo pasirinktas kiekybinis duomenų rinkimo metodas. Tyrimas atliktas 2012 m. sausio mėnesį. Tyrimui atlikti buvo pasirinkti klasės auklėtojai, dirbantys Šiaulių miesto ir rajono mokyklose. Empiriniai duomenys buvo apdoroti, susisteminti ir grafiškai pavaizduoti naudojant SPSS-PC 17.0 for Windows, Windows Microsoft Office Excel 2007 bei Windows Microsoft Office Word 2007 programomis. Atviriems respondentų klausimams aprašyti buvo taikomas *content* analizės metodas.

SANTRAUKA

KLASĖS AUKLĖTOJO UGDOMOSIOS VEIKLOS REZULTATYVUMO KRITERIJAI Magistro darbas

Darbe atlikta teorinė klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijų analizė. Iškelta hipotezė: tikėtina, kad klasės auklėtojo ugdymo rezultatyvumą lemia ne tik veiklos planavimas, bet ir socialinių partnerių (pedagogų, vadovų, moksleivių ir tėvų) santykiai grįsti bendravimu ir bendradarbiavimu.

Anketinės apklausos metodu buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas – išsiaiškinti klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijus. Empiriniai duomenys buvo apdoroti, susisteminti ir grafiškai pavaizduoti naudojant SPSS-PC 17.0 for Windows, Windows Microsoft Office Excel 2007 bei Windows Microsoft Office Word 2007 programomis. Atviriems respondentų klausimams aprašyti buvo taikomas *content* analizės metodas.

Tyrimas atliktas 2012 m. sausio mėnesį. Tyrimui atlikti buvo pasirinkti klasės auklėtojai, dirbantys Šiaulių miesto ir rajono mokyklose. Iš viso buvo išdalinta 220 anketų, užpildytų sugrįžo 200.

Svarbiausios empirinio tyrimo išvados:

1. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad tarp labiausiai vertinamų veiksmų matomas tam tikras klasės auklėtojo tinkamų veiksmų eiliškumas, t.y. pirma yra palaikomi draugiški santykiai su auklėtiniais, po to įvertinami jų poreikiai ir interesai, vėliau seka bendradarbiavimas su mokinių tėvais (globėjais), sprendžiant moksleivių psichologines, bendravimo problemas.

2. Tyrimo rezultatai leidžia manyti, jog labiausiai vertinamos tokios klasės auklėtojo sferos: bendravimas su mokiniais, darbas su mokinių dokumentacija. Taigi galima daryti prielaidą, kad jos labiausiai susijusios su klasės auklėtojo tiesioginiu darbu.

3. Statistinė analizė atskleidė, kad bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau pažįsta savo auklėtinius bei gerina tėvų bendravimą su vaikais. Mažiaus svarbia nauda bendraujant su mokinių tėvais, auklėtojai įvardijo tėvų įtraukimą į mokyklos veiklą. Mažiausiai klasės auklėtojai akcentavo tėvų dalyvavimą ugdymo procese.

4. Klasės auklėtojai sudarinėdami veiklos planus remiasi bendrosiomis programos, išsilavinimo standartais ir kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais, tačiau juos tobulina ir keičia atsižvelgdami į aplinkybes. Beveik pusė tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad veiklos plane yra svarbiausi teisingai išsikelti tikslai ir uždaviniai. Daugiau nei trečdalis klasės auklėtojų teigė, kad svarbiausia sudarant veiklos planus yra aiškus temų išdėstymas.

SUMMARY

Effectiveness Criteria of Class Tutor's Training Activity **Master Thesis**

The paper presents a theoretic analysis on the effectiveness criteria of a class tutor's training activity. A hypothesis was raised: a class tutor's training effectiveness is conditioned not only by activity planning, but also by relations between social partners (educators, moderators, pupils and their parents) based on communication and collaboration.

Using a questionnaire method, a research was done with the aim to figure out the effectiveness criteria of a class tutor's training activity. Empirical data has been processed, filed and presented graphically using SPSS-PC 17.0 for Windows, Windows, Microsoft Office Excel 2007 and Windows Microsoft Office Word 2007 programs. Open questions respondents to describe the subject content analysis method. The study was conducted in 2012. January. The study was carried out to select class teachers working in Siauliai city and district schools. A total of 220 distributed questionnaires were returned completed for the 200.

The most important findings of the empirical research:

1. The research results have shown that a certain class tutor's succession of actions is among most appreciated factors, i. e. first friendly relations are maintained with pupils, then their needs and interests are evaluated, next follows collaboration with pupils' parents (foster-parents) in order to solve pupils' psychological and communication problems.

2. The research results imply that most appreciated class tutor's spheres are interaction with pupils and working with pupils' files, thus it can be assumed that these activities are most associated with a direct class tutor's job.

3. The statistic analysis has revealed that due to communication with parents, a class tutor gets to know his pupils better and this also improves a parent and child's interaction. Less importance was given to parents' involvement into a school's activity. The least emphasis class tutors gave to the parents' participation in the training process.

4. When making action plans, class tutors refer to the framework programmes, education standards and other training matter regulating documents, but they improve and modify them according to the circumstances. Almost half of the class tutors participating in the research claimed that to raise proper aims and tasks is the most important in an action plan. More than one third of class tutors claimed that for them the most important thing in making an action plan is a clear arrangement of themes.

IVADAS

Aktualumas. Kaip teigia L. Gudaitė, L. Laurinčiukienė (2010), valstybės yra reglamentuota, kad mokykla turi strateginį planą, metinę veiklos programą, ugdymo planą, ugdymo plano dalykų ilgalaikius ir detaliuosius planus. Tradiciškai mokyklose dažnai sudaromi ir kitokie, smulkesni planai: operatyvieji (dažniausiai mėnesio) veiklos planai, metodinių grupių, įvairių mokyklos padalinių, savivaldos organizacijų, administracijos, specialistų. Tokių smulkesnių planų reikalingumą lemia mokyklos darbo organizavimo tradicijos, bendruomenės susitarimai, kurie palengvina darbą, padaro jį aiškesnį.

Švietimo įstatyme (2006) teigiama, kad mokytojas, klasės auklėtojas turi užtikrinti geros kokybės ugdymą; ugdyti tvirtas mokinių dorovines, pilietines, tautines bei patriotines nuostatas, laiduoti asmenybės galių plėtotę bei suteikti visokeriopą pagalbą mokiniams, turintiems ugdymosi, mokymosi sunkumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių.

Savivaldybė, konkrečios mokyklos bendruomenė šalia valstybės iškeltų tikslų turi savus tikslus ir atitinkamai planuoja veiklą rajono, miesto ar mokyklos mastu. Tuo tarpu tai, kas vyksta klasėje, kaip pasirengęs mokytis kiekvienas konkretus moksleivis, geriausiai žino klasės auklėtojas, mokytojas. Todėl tik jis, remdamasis moksleivių poreikiais ir interesais, gali tinkamai suplanuoti ir organizuoti ugdymą ir mokymą(si). Gairės šiam planavimui yra Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai, mokyklos veiklos planas ir ištekliai (Laužackas, 2000).

M. Barkauskaitės (2001) teigimu, mokykla vaidina svarbų vaidmenį vaiko socializacijoje, ji gali duoti stiprų impulsą mokinio asmenybės savikūrai ir nulemti tolesnio gyvenimo sėkmę. Mokytojo autoritetas ir profesionalumas, bendravimo su mokiniais pobūdis lemia pastarųjų santykius. Bendrojo lavinimo mokykloje kinta klasės auklėtojo vaidmuo, kinta jo vadybinė veikla, kuri turi būti nukreipta į jauno žmogaus, besirengiančio gyventi konkurencingoje, individui vis naujus iššūkius keliančioje, besiintegruojančioje į Europos Sąjungą visuomenėje, kokybišką ugdymą. Anot F. Ivanauskienės (2000), nūdienos mokykla traktuojama kaip intelektualinės, dvasinės, kultūrinės veiklos, lemiančios vaiko asmenybės tapimą erdvė, todėl ir kiekviena konkreti mokymo įstaiga pasižymi pedagoginiu, socialiniu, kultūriniu savitumu, išsiskiria savo tradicijomis, individualiu požiūriu į planavimo veiklą apskritai. Išryškėja tikslingo planavimo sąlyga, kurios esmė – jo pritaikymas konkrečiam auklėtiniui ar konkrečiai ugdytinių bendruomenei.

S. Dapkienės (2003) teigimu, klasės auklėtojo veikla labai plati ir atsakinga, nes jis dirba su klase, kaip su grupe, su kolegu, dirbančių toje klasėje grupe, individualų darbą su mokiniais, dirba su tėvų grupe, bendradarbiauja su šeimomis. Paskutinės dvi kryptys (darbas su tėvų grupe ir su šeimomis) yra išskirtinė klasės auklėtojo funkcija: darbas su tėvais ir šeimomis ir santykių

tėvai – mokykla, šeima – mokykla kūrimas ir koordinavimas. Mokinio ir klasės bendruomenės ugdymas vyksta konkrečioje socialinėje, kultūrinėje ir edukacinėje aplinkoje, konkrečioje klasės bendruomenėje, esant individualiems mokytojo – mokinio santykiams, dirbant su skirtingų poreikių asmenybėmis, taikant specifiską ugdymo turinį, metodus ir būdus. Be to, ugdymo procese būtina derinti veiklą, bendravimą, bendradarbiavimą, santykius ir sąveiką, socialinės mikroaplinkos ir makroaplinkos įtakas. Kad klasės auklėtojas aprėptų visus minėtus komponentus, palankiai juos koordinuotų ir kryptingai valdytų, jis turi gebėti strategiškai planuoti savo veiklą (Bitinas, 2004).

Klasės auklėtojo veikla turėtų būti nuosekli, sisteminga ir gerai organizuota. Svarbu turėti aiškia ugdymo viziją, t.y. būsimos veiklos ir rezultatų įvaizdį, gerai suprasti ir išanalizuoti ugdymo(si) situaciją ir kontekstą, numatyti konkrečius ir įgyvendinamus tikslus, numatyti prioritetus bei rezultatų vertinimo kriterijus (Klasės auklėtojo vieta ir vaidmuo ugdymo procese, 2006). Bendradarbiavimas su kolegomis (bendrų planų kūrimas, tarpusavio pagalba, konsultavimas, dalyvavimas priimant sprendimus, konstruktyvus bendras darbas, bendri įsipareigojimai nuolat tobulėti) daro įtaką moksleivių pasiekimams, pačių pedagogų statusui mokyklos bendruomenėje, o kartu ir pedagogų pasitenkinimui darbu ir profesija (Hargreaves, 1999). Klasės auklėtojo veiklos vertinimo kriterijų nuorodomis gali būti klasės auklėtojo funkcinų ryšių su vaikais, tėvais, pedagogais, išorėje esančiomis institucijomis apibrėžtis ir išplaukiančios planuotos arba situacinės veiklos efektyvumas (Styles, 2002).

Problema. Klasės auklėtojo veikla turėtų būti vertinama ir analizuojama nuolat. Vertinti klasės auklėtojo veiklą yra sunku, ir praktiškai neįmanoma pasiekti visiško objektyvumo (Briedis, Bankauskienė ir kt., 2007).

Probleminis klausimas: kaip suformuluoti klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijus, kad vertinimas būtų objektyvus?

Pastaraisiais metais klasės auklėtojo darbu, jo planavimu domėjosi Lietuvos ir užsienio (Evans, Lindsay, 1996; Carr, 2000 ir kt.) mokslininkai. V. Gladutis (1979) rašė apie klasės auklėtojo veiklą bendrojo lavinimo mokykloje. V. Aramavičiūtė (2005), savo darbuose gilinasi į mokinių auklėjimą ir asmenybės brandą. J. Mikulevičiūtė (2002) nagrinėjo paauglių ir klasės auklėtojo santykius. M. Barkauskaitė (2001) parengė metodinę priemonę klasės auklėtojui. S. Dapkienė savo darbuose (2002) gilinasi į klasės auklėtojo ir šeimos bendradarbiavimo svarbą. F. Ivanauskienė (2000), apžvelgė klasės auklėtojo veiklą sociokultūriniame kontekste bei veiklos planavimo svarbą. A. Lukoševičius, O. Tijūnėlienė (2002) savo darbuose gilinasi į reformuotos mokyklos klasės auklėtojui keliamus reikalavimus. B. Bitinas (2004), gilinasi į klasės auklėtojo organizuojamos veiklos turinį bei formas, taip pat dėmesį skyrė klasės auklėtojo

bendradarbiavimui su mokytojais, mokinių tėvais, jo veiklos planavimui. R. Vasiliauskas (2005, p.28) savo darbuose akcentavo, kad klasės auklėtojas auklėja mokinius vadovaudamasis vertybėmis ir jas bando įdiegti į mokinių sąmonę. Autoriaus nuomone, mokyklos tikslas orientuoti mokinį ne tik į proto, mąstymo, sugebėjimų sklaidą, bet taip pat į gėrybių pasaulį, kurio pažinimas padeda pajauti gamtos, žmogaus elgesio grožį, atrasti žmogaus kūrybinio aktyvumo prasmę, užmegzti santykius su kitu žmogumi. V. Voišnienė (1997) nagrinėjo klasės auklėtojo veiklos tikslus ir uždavinius, darbo principus. E. Vanagienė (2005), S. Šalkauskis (1992), V. Savickytė (1998), K. Pukelis (1995), J. Pikūnas (2001), V. Černius (1997) savo darbuose analizavo klasės auklėtojo asmenybės savybes.

Tyrimo objektas – klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijai.

Tyrimo hipotezė: tikėtina, kad klasės auklėtojo ugdymo rezultatyvumą lemia ne tik veiklos planavimas, bet ir socialinių partnerių (pedagogų, vadovų, moksleivių ir tėvų) santykiai grįžti bendravimu ir bendradarbiavimu.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti teorinę klasės auklėtojo veiklos analizę.
2. Išanalizuoti klasės auklėtojo veiklos planavimo aspektus (dirbant su klase, šeima, pedagogais).
3. Išnagrinėti klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijus.
4. Atskleisti klasės auklėtojų nuomonę apie ugdomosios veiklos rezultatyvumo problemas.
5. Pateikti praktines rekomendacijas klasės auklėtojams, padėsiančias planuoti veiklą.

Tyrimo metodologija. Siekiant išsiaiškinti, kaip ugdymo rezultatyvumo kriterijus ir valdymą klasės auklėtojo veikloje vertina klasės auklėtojai buvo pasirinktas kiekybinis duomenų rinkimo metodas. Tyrimo metodologinis pagrindas – *humanistinė paradigma*. Humanistinė paradigma remiasi prielaida, žmogų laikančia pagrindine vertybe, jo gerovę – socialinių institutų vertinimo kriterijumi, o lygybę, teisingumą, žmogiškumą – trokštamais žmonių santykių principais. Humanistinis ugdymas skatina pažinti, suvokti vaiką kaip unikalų, autonomišką asmenį, nesvarbu, kokiai grupei jis būtų priskiriamas (Barkauskaitė, 2001).

Tyrimo metodai. – mokslinės literatūros teorinė analizė, anketinė apklausa (klasės auklėtojų apklausa, pusiau uždaro tipo klausimynas), tyrimo duomenų sisteminimas ir analizė. Empiriniai duomenys buvo apdoroti, susisteminti ir grafiškai pavaizduoti naudojant SPSS-PC 17.0 for Windows, Windows Microsoft Office Excel 2007 bei Windows Microsoft Office Word

2007 programomis. Atviriems respondentų klausimams aprašyti buvo taikomas *content* analizės metodas.

Tyrimo imtis ir organizavimas. Tyrimas atliktas 2012 m. sausio mėnesį. Tyrimui atlikti buvo pasirinkti klasės auklėtojai, dirbantys Šiaulių miesto ir rajono mokyklose. Iš viso buvo išdalinta 220 anketų, užpildytų sugrįžo 200.

Tyrimo etapai. Tyrimas vyko trimis etapais:

- pirmajame etape buvo suformuluota tyrimo problema ir jos aktualumas, konkretnami tyrimo uždaviniai, analizuojama mokslinė literatūra.

- antrajame etape buvo apklausti Šiaulių miesto ir rajono bendrojo lavinimo mokyklų, klasių auklėtojai, norint išsiaiškinti ugdymo rezultatyvumo kriterijus ir valdymą klasės auklėtojo veikloje.

- trečiajame etape buvo analizuojami ir interpretuojami gauti tyrimo duomenys.

Darbo naujumas. Lietuvoje ši problema mažai nagrinėta. Tiek teoriniame, tiek praktiniame lygmenyje trūksta sistemingos klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijų analizės. Todėl šis darbas padės atskleisti Šiaulių miesto ir rajono klasės auklėtojų ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijų problemas.

Darbo struktūra. Ši magistro darbą sudaro: santraukos lietuvių ir anglų kalbomis, įvadas, du skyriai, išvados ir rekomendacijos, literatūros sąrašas (82 šaltiniai), priedai. Darbą iliustruoja 11 paveikslų, 20 lentelių. Darbo apimtis 73 psl.

1. TEORINĖ KLASĖS AUKLĖTOJO UGDOMOSIOS VEIKLOS REZULTATYVUMO KRITERIJŲ ANALIZĖ

1.1. Klasės auklėtojo pedagoginės veiklos bruožai

Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992), mokykla traktuojama kaip savarankiška, demokratiškai tvarkoma, humanizmo pagrindais ir bendrosiomis žmonių vertybėmis savo gyvenimą grindžianti, bendrai siekianti ugdymo tikslų bendruomenė, kurią sudaro mokiniai, jų tėvai ir mokytojai. Tokia samprata remiasi dinamiškumu, atvirumu, kritiškumu, o kartu ir klasikiniais bendruomeniškumo aspektais.

V. Indrašienė, G. Kvieskienė, O. Merfeldaitė (2004, p. 97-108) teigia, kad kuriant klasės ir mokyklos bendruomenę, didelį vaidmenį vaidina klasės auklėtojas, kuriam yra pavesta ugdyti mokinį, ugdyti klasės bendruomenę. Autorių teigimu, pagrindinė auklėtojo pareiga – siekti aukštesnių tikslų, tai yra organizuoti klasę, formuoti jos savivaldą, padėti mokiniams organizuotai atstovauti savo interesus mokykloje, padėti spręsti iškilusius mokinių tarpusavio konfliktus, mokyti bendrauti ir kolegialiai dirbti. Taigi, klasės auklėtojas integruoja klasę į bendruomenę tiesiogiai dirbdamas su mokiniais, mokytojais, specialistais, mokinių tėvais ir kitais ugdytojais.

A. Dumčienė, I. Tilindienė (2004) teigia, kad klasės auklėtojas paprastai yra vienas iš klasėje dėstančių mokytojų, mokyklos vadovybės sprendimu paskirtas klasėje organizuoti auklėjamąjį darbą ir klasės bendruomenėje įgyvendinti auklėjimo tikslus. Klasės auklėtojo veiklos turinys yra integralus, orientuotas į mokinių dvasinį, vertybinį ugdymą, jo saviugdos ir savikūros plėtotę. Klasės auklėtojas privalo atsižvelgti į kiekvieno auklėtinio prigimtines galias – fizines, psichines ir dvasines.

Mokslinėje literatūroje galima rasti apibrėžimų, kuriuose atsispindi klasės auklėtojo samprata. Tačiau didesnę dėmesį reikia skirti darbo specifikai, vaidmens suvokimui bei veiklos tobulinimui. Ugdant mokinį neabejotinai labai svarbus klasės auklėtojo vaidmuo. Tai vadovavimo menas, gebėjimas, supratimas, mokėjimas dirbti su daugybe skirtingų pasaulių auklėtiniais ir jų tėvais (Želvys, 2001). Kiekvienas pedagogas susimąsto, kaip rasti kelią į auklėtinių širdis, kaip turiningai leisti laiką, kad ir tėvai būtų pagalbininkais bei partneriais, suprastų mokymo svarbą ir jaustų atsakomybę. Klasės auklėtojo veiklos vidinę, pedagoginę prasmę galima nusakyti taip: *klasės auklėtojas* – ugdytinių dvasinio gyvenimo vadovas. Svarbiausia tai, kad klasės auklėtojas ir ugdytinis suvokiami kaip dvasiškai bendraujantys asmenys, vienas kitą suprantantys, vienas kitam artimi (Herm, 2006).

F. Ivanauskienė progamoje „Strateginis klasės auklėtojo veiklos planavimas“, *klasės auklėtoją* apibūdina taip: tai mokytojas, kuriam pavesta ugdyti klasės bendruomenę, susidedančią iš mokinių, jų tėvų ir mokytojų, dirbančių su klase, klasės auklėtojas ne tik vadovauja klasės bendruomenei, bet ir atstovauja jos interesams, ieško galimybių tenkinti jos poreikius.

B. Bitino (2004) teigimu, *klasės auklėtojas* yra mokinių auklėjimo organizatorius, tačiau klasės auklėtojo veikla yra labai plati, todėl išskiriami pagrindiniai klasės auklėtojo veiklos aspektai, kurie pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė

Klasės auklėtojo veiklos aspektai

Eil. Nr.	Veikla	Apibūdinimas
1.	Prižiūrėtojas	Tvarkos sergėtojas, elgesio taisyklių laikymosi stebėtojas.
2.	Auklėtojas	Auklėjamojo poveikio subjektas, ugdytiniams privalomų vertybių (elgesio principų, normų) perteikėjas, jų nuostatų, jausmų, įpročių ugdytojas.
3.	Vadovas	Asmuo, pagal pareigas atsakingas už pavaldinių veiklą, kuria siekiama socialiai reikšmingų tikslų.
4.	Globotojas (globėjas)	Asmuo, kuris rūpinasi neveiksniais asmenimis (vaikais ir suaugusiais), atsako už jų gyvenimo organizavimą. Globotojo funkcija priklauso nuo konkrečių globos sąlygų, tačiau visada auklėjamoji paskirtis yra esminė.
5.	Organizatorius	Veiklos iniciatorius, konkretinantis jos tikslus, parenkantis vykdytojus, juos instruktuojantis, apibendrinantis veiklos rezultatus.
6.	Kuratorius	Asmuo, kuriam pavesta rūpintis kuria nors veiklos sritimi, padedant jos vykdytojams spręsti numatytus uždavinius.

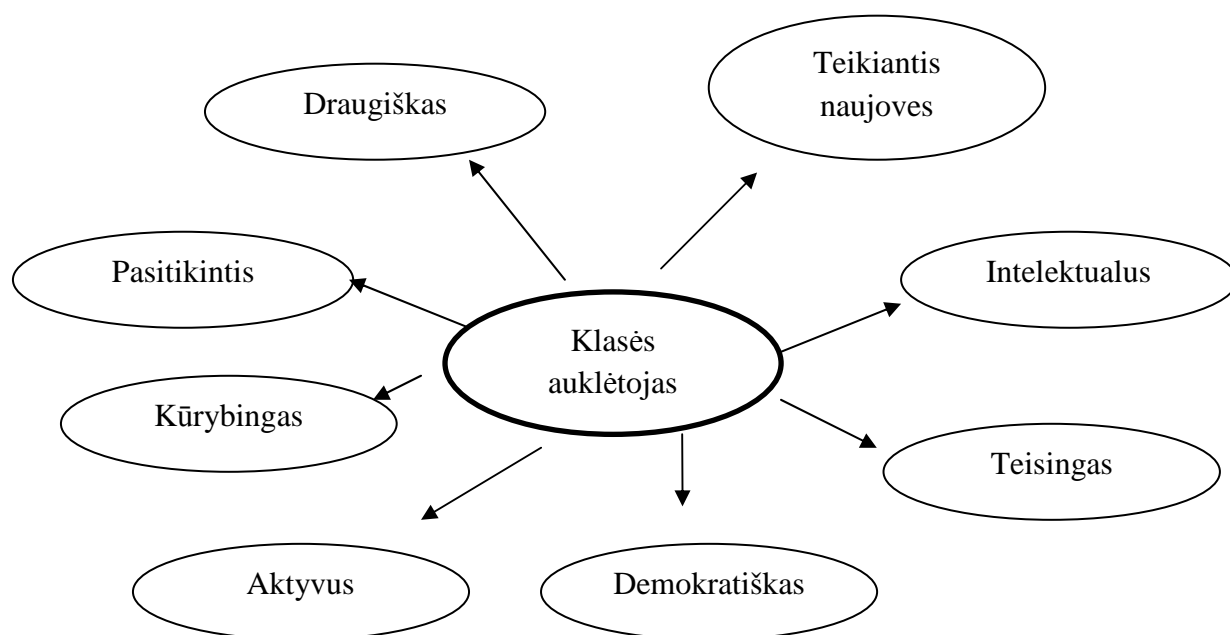
Kaip teigia S. Saulėnienė (2003), nenutrūkstamas mokymosi procesas reikalauja klasės vadovui išsiugdyti tvirtas asmenybės savybes. Autorė pateikia tokias asmenybės savybių grupes:

- Asmeninė kompetencija.
- Dorovė ir elgesys.
- Meilė vaikams ir kitiems žmonėms.
- Nuoširdus, tiksliai motyvuotas noras būti mokytoju.
- Platūs interesai.
- Iškalbingumas.
- Emocinis brandumas ir santūrumas.

Ugdymo procese klasės auklėtojas tampa savotišku centru, jis prisiima didelę dalį atsakomybės už mokinio tobulėjimą, sėkmingą kūrybinių galių bei intelekto vystymą (Vanagienė, 2005, p. 5-7). Klasės auklėtojo veiklos pobūdis su konkrečia mokinių bendruomene priklausys nuo jos raidos etapo: nuo klasės taisyklių kūrimo iki įvairios užklausinės veiklos organizavimo. Svarbi veiklos sritis klasėje – teigiamos psichologinės atmosferos, kaip būdų, kuriais mokiniai sąveikauja vienas su kitu, kūrimas. R. Dobranskienė (2002, p. 36-37) išskiria pagrindinius klasės auklėtojo darbo principus:

- Tęstinumo.
- Perimamumo.
- Įvairumo.
- Konfidencialumo.
- Asmeniškumo.
- Teisingumo.

Klasės auklėtojas, stengiasi lavinti vaiko gabumus ir talentus įvairiuose srityse: protinių gebėjimų bei intelektualinių laimėjimų, kūrybingumo ir produktyvumo, meno bei socialinėje. Supažindina su metodais, kaip tėvams veiksmingai dalyvauti ugdymo procese. Klasės vadovas greičiau pataria, padrašina, padeda, negu vadovauja ir kontroliuoja. Klasės auklėtojas turi turėti tam tikras savybes bei vadovautis tam tikromis nuostatomis. Jos susiformuoja remiantis ilgalaikę darbo patirtimi, semiantis žinių iš įvairiausių šaltinių (Vanagienė, 2005). Klasės auklėtojo portretas pateikiamas 1 pav.



1 pav. **Klasės auklėtojo portreto schema**

Vienas iš svarbiausių veiksnių, užtikrinantis klasės auklėtojo autoritetą, yra pedagoginis meistriškumas. Auklėtojas turi sugebėti sudominti vaikus, sudėtingus dalykus perteikti paprastai, supaprastintai. Klasės auklėtojas privalo save valdyti, kalbą ir jos toną, judesius, žvilgsnį, šypseną, žodžius. Reiklumas, pagarba ir jautrumas auklėtiniams – būtinos gero pedagogo savybės. Darbas su atskirais auklėtiniais pagrįstas individualiu motinišku – tėvišku priėjimu.

E. Karmazos, N. Grigutytės, E. G. Karmazės (2007) teigimu, klasės auklėtojas:

- Užtikrina ugdomų mokinių saugumą.
- Ugdo tvirtas mokinių dorovės, pilietines, tautines bei patriotines nuostatas, laiduoja jų asmenybės galių plėtotę.
- Rūpinasi pagalbos teikimu mokiniams, turintiems ugdymosi, mokymosi sunkumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių.
- Nuolat informuoja tėvus apie jų vaikų ugdymosi poreikius ir pasiekimus.

Šiandien švietimo kaitos permainų laikotarpyje nepakanka būti geru dalyko žinovu. Vadybinė kompetencija – viena iš kaitos stabdžių švietimo sistemoje – tai problema, reikalaujanti tikslių kryptių, įtakojančių pedagogų, iniciatyvumui sprendžiant problemas, priimant sprendimus. Pedagogas, dirbantis su klase, tampantis tam tikro rango vadovu, atliekantis klasikines vadybos funkcijas: planuojantis ugdomąją veiklą, organizuojantis, kontroliuojantis. Tai nevalingas vyksmas, kurį pateisinant, svarbu ir tikslinga susipažinti su įvairiomis vadybos teorijomis, kas įtakotų patogaus, vadybiško darbo organizavimo proceso darną (Švietimo gairės, 2002, p. 8-9).

J. A. Moon (2006) teigimu, klasės auklėtojo veikla pernelyg sudėtinga, kad būtų nusakoma visoms mokykloms taikomomis nuostatomis ir instrukcijomis. Mokyklų savarankiškumo plėtra, jų tipų gausėjimas klasės auklėtojo veiklą daro priklausomą nuo mokykloje priimtos ugdymo strategijos. Visuomenės poreikiai veikia bendriausią klasės auklėtojo paskirtį, t.y. jis pagrindinis mokyklos pedagogas, sudarantis prielaidas ugdymo procese užtikrinti vaiko teisę į išsilavinimą bei jo saugumą mokykloje.

Anot D. Gailienės (1996), klasės auklėtojo darbo objektas – augantis ir besikeičiantis auklėtinis, todėl auklėtojo vaidmuo nenuginčijamai svarbus visais auklėtinio amžiaus tarpsniais. Atsižvelgiant į amžiaus ypatumus pabrėžtina, kad jaunesniems ugdytiniams svarbesnė yra ugdytojo pedagoginė reguliacinė funkcija, o vyresniesiems – ugdytojo konsultacinė patariamoji funkcija. Būtent šios savybės atneša tikėtiną sėkmę, vadovaujant klasei. Norint sėkmingai auklėti, reikia suprasti vaiko poreikius ir žinoti (rasti būdus), kaip juos patenkinti. Kaip teigia G. Butkienė, A. Kepalaitė (1996), sunku atskirti asmenybę nuo profesijos, ypač tose veiklos srityse, kurioms būdinga nuolatinė sąveika su žmonėmis. Mokytojo profesiją

paprastai renkasi tie žmonės, kurie nori žiniomis dalintis su vaikais, siekia ugdyti asmenybę, kuriems malonu matyti, kaip vaikas auga, keičiasi, darosi protingesnis.

Pedagoginės veiklos psichologinės struktūros suvokimas padeda mokytojui – auklėtojui – ugdytojui siekti savo tikslų. Tačiau tuomet mokytojas turi išspręsti daug pedagoginių ir psichologinių problemų:

- Labai gerai pažinti klasę, jos grupes, lyderius.
- Priderinti mokomąją medžiagą prie klasės, kaip bendruomenės vertybių.
- Užmegzti dvasinį kontaktą su klase ir kiekvienu vaiku atskirai.
- Išgyventi dėstomąją medžiagą mokymo procese.

Tikslų numatymas, tinkamas strategijos ir metodų pasirinkimas, gerai organizuota veikla padeda klasės auklėtojui spręsti savo darbo problemas, reguliuoti situaciją. Profesionali mokytojo veikla daro didelę įtaką visam mokyklos gyvenimui, jo organizavimui, mokinio asmenybės brandai, padeda siekti darnos, ugdyti pilietiškumą (Dobranskienė, 2004).

Apibendrinus galima teigti, kad klasės auklėtojas turi būti diplomatiškas, geranoriškas, pasitikintis savimi ir kitais. Todėl galima išskirti šias pedagogo – auklėtojo pagrindines veiklos dalis: planavimas ir pasirengimas, klasės atmosferos kūrimas, mokymas, profesinė atsakomybė. Klasės auklėtojas ne tik vadovauja klasės bendruomenei, bet ir atstovauja jos interesus, ieško galimybių tenkinti jos poreikius, ugdo klasės bendruomenę, vadovauja jai, ieško galimybių įgyvendinti mokinių poreikius, gina jų interesus, siekia, kad auklėtiniai socializuotųsi ir integruotųsi į mokyklos gyvenimą, taip pat koordinuoja mokinių, mokytojų ir tėvų santykius. Klasės auklėtojas tik tiek bendrauja su klase, kiek neišvengiamai reikia. Iškilus problemoms su atskiru mokiniu ar visa klase, auklėtojas linkęs laikytis nuošalyje, palikti viską savieigai. Neretai taip vadovaujant pedagogų auklėtiniai tampa irzlūs, susiskaldę, elgiasi netinkamai ir bando tokiu būdu patraukti auklėtojo dėmesį (Pivorienė, Sturlienė, 2003, p.52). Tik geras grįžtamasis ryšys tarp mokyklos ir šeimos, tarp klasės auklėtojo, mokinių ir tėvų padės tinkamai siekti visuomenės tobulėjimo (Dapkienė, 2003).

1.1.1. Klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijų nustatymas

M. Išoraitė (2005) teigia, kad valstybė mokyklai yra iškėlusios ugdymo orientyrus: pagrindinius ugdymo tikslus ir uždavinius, veiklą grindžiančias vertybes ir principus, ugdymo turinio kūrimo gaires, brandumo mokyklai rodiklius, bendrąsias programas, išsilavinimo standartus, ugdymo planus. Švietimo institucijos, būdamos atsakingos už joms deleguotas misijas ir nurodytų tikslų bei orientyrų įgyvendinimą, turi siekti savo veiklos rezultatyvumo, t. y.

užtikrinti tikslų įgyvendinimą. Svarbu įvertinti mokyklos veiklos rezultatyvumą, kuris skatina siekti kokybinių tikslų. Jo siekis – svarbus mokyklos veiklos orientyras, skatinantis veikti.

Vertinant švietimo kokybę, įvairiais jos aspektais, dažnai sutinkamas terminas rezultatyvumas, efektyvumas. Pripažįstama, kad rezultatyvumo terminas yra sinonimiškas efektyvumo terminui ir dėl tos priežasties, kad vertinant efektyvumą yra nustatomi rezultatai, o patys rezultatai rodo efektyvumą. Efektyvumas matuojamas ir rezultatai gaunami pagal tam tikrus susikurtus matavimo vienetus – kriterijus, metodikas, kurie padeda nustatyti efektyvumą ar neefektyvumą. Klasės auklėtojo darbo rezultatų vertinimas priklauso nuo klasės auklėtojo veiklos apimties, funkcijų, pozicijos apibrėžimo (Dapkienė, 2002).

J. Vengalienės (2004) teigimu, ugdymas ir mokymas, kaip ir bet kokia kita veikla, turi būti planuojamas, permąstomas ir koreguojamas. Šiame procese dalyvauja visi švietimo lygmenys: valstybė, savivaldybės, mokyklos, mokytojai, moksleiviai. Valstybės lygmens dokumentai – Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai, Bendrieji ugdymo planai reglamentuoja ugdymo turinį ir procesą visose šalies mokyklose ir padeda siekti švietimo dermės.

Auklėtojas, numatęs auklėjimo tikslus, turi gauti grįžtamąją informaciją apie atitinkamų ugdytinių vertybių orientaciją, jų asmenybės savybių formavimąsi – kaip mokiniai mąsto, kokius emocinius išgyvenimus patiria, kaip elgiasi, kokie klausimai jiems lieka neaiškūs ir pan. Kitaip sakant, auklėjimo procesą, kaip ir lavinimo procesą galima sėkmingai valdyti, kai ugdytojas žino ankstesnės auklėjamosios veiklos rezultatus. Nurodymų, kad mokykla ir mokytojai privalo rūpintis mokinių auklėjimu, netrūksta. Problema ne tik ta, kad mokykla nėra parengusi veiksmingos vertybinių orientacijų ugdymo valdymo sistemos; svarbiausia yra tai, kad mokyklinė ugdomoji veikla vertinama tik pagal lavinimo rezultatus, auklėjamosios veiklos rezultatyvumas paliktas nuošalėje, jo veiksmingumas paliktas nuošalėje (Bitinas, 2004).

Šiuolaikiniai vaikų ugdymo tyrinėtojai pakankamai dažnai akcentuoja klasės auklėtojo vaidmenį mokinio ugdymo organizavimo ir modeliavimo sferoje. Kaip pabrėžia daugelis autorių (Bitinas, 1996; Ivanauskienė, 2000; Jovaiša, 2001; Martišauskienė, 2000 ir kt.), klasės auklėtojo veikla yra ne tik atsakinga, bet ir gana sudėtinga – jam pavesta rūpintis vaikų ugdymu, jų fizinių ir psichinių savybių vystymu ir puoselėjimu. Šio proceso metu vyksta aktyvi mokinių socializacija, kurios vyksme kinta ir klasės auklėtojo veiklos pobūdis bei funkcijos priklausomai nuo auklėtinių amžiaus, o tuo pačiu ir pedagogo savo veiklos konceptualaus pagrindo įprasminimo (Dumčienė, Tilindienė, 2004).

Visų pirma klasės auklėtojas turi pažinti vaiką kaip individą, o grupės kolektyvą – kaip socialinę grupę, išsiaiškinti juos įtakančius veiksnius ir kompetetingai bei atsakingai valdyti

sudėtingus vaiko asmenybės ugdymo ir saviugdodos procesus. Visa tai turi vykti ne tik kryptingai, bet ir nuosekliai, sistemingai bei organizuotai. Labai svarbu, jog visi ugdymo procesai turi būti nuosekliai planuojami, individualizuojami bei koordinuojami, t. y. derinami. Visa tai apima visas klasės auklėtojo veiklos kryptis. Veiklos turinys pateikiamas atskiroms veiklos kryptims, kurios turi sudaryti organišką visumą, sistemą bei integruotis mokyklos veiklos programoje (Ivanauskienė, 2000).

M. Briedis, N. Bankauskienė ir kt. (2007) *pateikia mokytojų pedagoginės veiklos objektyvaus vertinimo prielaidas*, Kurios pateikiamos 2 lentelėje.

2 lentelė

Mokytojų pedagoginės veiklos objektyvaus vertinimo prielaidos

Eil. Nr.	Apibūdinimas
1.	Pedagoginės veiklos vertinimas turi būti nuolatinis, nenutrūkstamas procesas, pagrįstas analize ir refleksija.
2.	Vertintojo geranoriškumas mokytojo (auklėtojo) atžvilgiu.
3.	Mokytojų (auklėtojų) įtraukimas į vertinimo kriterijų aptarimą.
4.	Vertinimo kriterijus mokytojas (auklėtojas) ir vertintojas turi žinoti iš anksto (kol veikla pagal atitinkamus kriterijus dar nepradėta vertinti).
5.	Reikalavimai mokytojo (auklėtojo) veiklai turi būti realūs (ne per aukšti ir ne per žemi).
6.	Įvairių vertinimo metodų taikymas ir gautų rezultatų lyginimas.
7.	Keleto vertintojų išvadų apibendrinimas.

D. Styles (2002) akcentuoja, jog *klasės auklėtojo veiklos vertinimo kriterijų nuorodomis* gali būti klasės auklėtojo funkcinų ryšių su vaikais, tėvais, pedagogais, išorėje esančiomis institucijomis apibrėžtis ir išplaukiančios planuotos arba situacinės veiklos efektyvumas.

Klasės auklėtojas yra atsakingas už klasės gyvenimą: geras mokinių, jų šeimų pažinimas, ypatingų atvejų žinojimas yra būtini auklėtojo veiklos aspektai. Auklėtojas palaiko mokinių ryšį su ugdymo įstaigos personalu, skatina ir stiprina mokinių motyvaciją. Jis bendrauja su šeima, sprendžia iškilusius mokinių sunkumus ir problemas. Taip klasės auklėtojas atlieka administratoriaus vaidmenį: įvairios informacijos perdavimas auklėtiniams; tyrimų, apklausų, renginių organizavimas ir kt. (Bendrosios programos, 2003).

V. Platūkienės (2008) teigimu, klasės auklėtojas yra mokyklos mokytojas, kuriam pavesta ugdyti klasės bendruomenę. Klasės bendruomenę sudaro mokiniai, jų tėvai, mokytojai, dirbantys su ta klase. Vadovaudamas klasei ir bendradarbiaudamas su klase, klasės vadovas turi turėti šių savybių: komunikabilumo, aktyvumo, kūrybingumo, taktiškumo, tolerantiškumo, empatiškumo ir kt. Visi šie – tiek mokytojo, tiek klasės auklėtojo tarpusavio komponentai yra susiję. Ugdymo procesas ir klasės auklėtojo pareigybės įpareigoja auklėtoją rūpintis visu ugdymo procesu. Klasės auklėtojui pavesta rūpintis klasės bendruomenės reikalais.

V. Rajecko (2004, p.346) teigimu, klasės auklėtojas koordinuoja klasės ugdomąjį procesą per *keturias pedagoginės veiklos sritis*:

- Darbą su mokiniais.
- Darbą su klasėje dirbančiais mokytojais.
- Su mokyklos vadovais bei kitais darbuotojais.
- Su savivaldos organais, su tėvais ir visuomene.

Taigi, klasės auklėtojas integruoja klasę į mokyklos bendruomenę tiesiogiai dirbdamas su mokiniais, mokytojais, specialistais, mokinių tėvais ir kitais ugdytojais. Bendravimas ir bendradarbiavimas klasėje priklauso nuo kiekvieno mokytojo darbo su klase pobūdžio (Indrašienė, 2004).

Ugdomasis vertinimas yra sisteminis ir nuolatinis procesas, kuris apima:

- Iš skirtingų šaltinių renkamos informacijos apie ugdomosios veiklos mokymosi procesus, turinį, metodus, kontekstą ir rezultatų nagrinėjimą ir kaupimą.
- Tos informacijos rengimą ir analizę.
- Tam tikrų (vertinimo) kriterijų nustatymą.
- Išanalizuotos informacijos atskyrimą ir įvertinimą (pagal nustatytus vertinimo kriterijus, laikantis edukacinių tikslų).
- Išvadų ir rekomendacijų, kurios padėtų perorientuoti ir galiausiai pagerinti ugdomąją veiklą, rengimą (Giovanni, 2001).

Klasės auklėtojo rezultatyvumo kriterijai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė

Klasės auklėtojo rezultatyvumo kriterijai

Kategorija	Apibūdinimas
Mokinio išsiauklėjimo tyrimas	Padėdamas vadovauti klasei, pedagogai visų pirma stengiasi pažinti mokinių individualias savybes, kolektyvo susiformavimo lygį, viešąją klasės nuomonę ir pan. Mokinių išsiauklėjimas nagrinėjamas ir vėliau: klasės auklėtojas nuolat siekia apibūdinti auklėjamojo darbo rezultatus ir jais remdamasis, formuluoti naujus auklėjimo uždavinius.
Auklėjimo perspektyvos nustatymas	Klasės auklėtojas numato auklėtinių asmenybės vystymosi ir klasės kolektyvo veiklos perspektyvas. Pirmosios apibūdina pagrindines auklėjimo kryptis, todėl jas nustato pats klasės auklėtojas. Kolektyvo veiklos perspektyvos apibūdina auklėjamasias priemones, būdus, kuriais bus siekiama auklėjamųjų tikslų. Klasės auklėtojas gali pasiūlyti savo auklėtiniams šias perspektyvas, nuteikti jų siekimui, tačiau viskas priklausys nuo to, ar jos taps mokinių veiklos tikslais.
Auklėtinių veiklos organizavimas	Klasės auklėtojas auklėjamąjį darbą turi suprasti kaip mokinių savarankišką veiklą ir rūpintis jos organizavimu. Mokiniui ši veikla yra pats jų gyvenimas, klasės auklėtojui – pedagoginio poveikio priemonė.
Bendradarbiavimas su klasės mokytojais	Kiekvieno dalyko mokytojai užsibrėžia ne tik lavinamuosius tikslus. Klasės auklėtojas siekia, kad mokomasis procesas padėtų realizuoti jo numatytus auklėtinių asmenybės formavimosi perspektyvas.
Bendradarbiavimas su tėvais ir visuomene	Mokykla, šeima ir visuomenė yra jėgos, nuo kurių vieningo poveikio priklauso vaiko asmenybės vystymasis. Šioje sąjungoje pagrindinis vaidmuo priklauso mokytojui - auklėtojui, nes jis būdamas pedagogiškai pasirengęs, geriau moka realizuoti auklėjamuosius tikslus. Klasės auklėtojas daugiau negu kiti mokytojai bendrauja su mokinių tėvais, juos informuoja apie mokinių lavinimąsi ir išsiauklėjimą, numato bendrus uždavinius ir būdus jiems įgyvendinti.

Šiuolaikinė auklėjimo teorija teigia, kad auklėtojo veiklos sėkmės prielaida yra vadovavimasis mokslinių tyrimų pagrindu suformuluotais principais. B. Bitinas (2004, p. 105-126), šiuos auklėjimo principus įvardina kaip humanistinio kryptingumo, auklėjimo per veiklą kitų labai, auklėtinių bendruomenės sutelktumo, auklėjimo sistemingumo, auklėjimo proceso dalyvių bendradarbiavimo, auklėjimo rezultatyvumo. Auklėjamoje auklėtojo ir moksleivio

sąveikoje jis skiria tris struktūrinius elementus – veiklą (socialiai vertingą), bendravimą (bendruomenės formavimąsi kaip kolektyvo) ir santykius (pedagoginius, tarpasmeninius, ugdytojų tarpusavio santykius (pedagogai – tėvai, pedagogų bendruomenė, pedagogai – visuomenė).

Apibendrinant galima teigti, kad mokinių ugdymas vyksta konkrečioje kultūrinėje – socialinėje aplinkoje, konkrečioje klasės bendruomenėje arba esant individualiems mokytojo – mokinio santykiams, dirbant su skirtingomis asmenybėmis, taikant specifinę ugdymo turinį, metodus ir būdus, atitinkamai šį procesą koreguojant, kryptingai valdant bei tobulinant (Jovaiša, 1993).

1.2. Klasės auklėtojo veiklos planavimo svarba bendrojo lavinimo mokykloje

Planuoti veiklą (rengti strateginius planus, metinę veiklos programą, ugdymo planus, ilgalaikius ir trumpalaikius mokymo planus) mokyklas įpareigoja Švietimo įstatymas, bendrųjų programų rekomendacijos. Tačiau šiai veiklai vykdyti tiek mokyklose, tiek švietimo skyriuose reikia aiškesnių susitarimų, konkrečių pavyzdžių, veiksmingesnių sprendimų variantų. Mokyklose, vykdant įvairių dokumentų reikalavimus, planuojama daug. Dažnai pasigendama įvairių lygmenų planų dermės, „pasiklysta“ planavimo prasmė, atsiranda nepateisinamo ir nesuprantamo patiems mokytojams ir net vadovams „popierizmo“. Šioms priežastims pašalinti neišvengiamai reikia nuoseklaus, atkaklaus ir sistemingo bendradarbiavimo pačios mokyklos viduje, bendradarbiavimo su steigėju ir išoriniais dalininkais (Gudaitė, Laurinčiukienė, 2010).

J. A. F. Stoner, R. E. Freeman (2006) nurodo, kad pirmasis planavimo žingsnis yra organizacijos tikslų formulavimas. Nustačius tikslus, kuriamos programos jiems pasiekti. Žinoma, formuluodamas tikslus ir kurdamas programas, pagrindinis mokyklos vadovas atsižvelgia į galimybę juos realiai įgyvendinti ir į tai, ar jie bus priimtini kitiems įstaigos darbuotojams. Planavimas nėra vienkartinis veiksmas, kurio pradžia ir pabaiga aiški. Tai nenutrūkstamas procesas, atspindintis supančios aplinkos pokyčius bei prisitaikymą prie jų. Vienas svarbiausių planavimo proceso rezultatas – įstaigos strategija. Dar viena ypatinga planavimo rūšis strateginis valdymas kuris atsirado per keletą pastarųjų dešimtmečių.

Kiekviena švietimo organizacija turi ne tik atlikti savo darbą, bet ir įvertinti jį. Todėl ji turi turėti kokias nors darbo vertinimo priemones. Organizacijos vadovas yra atsakingas už darbo našumą ir efektyvumą – nesvarbu, ar organizacijos veiklos tikslas yra pagrindinių darbo įgūdžių mokymas, ar darbuotojų socializavimas, ar mokomosios medžiagos kūrimas, ar moksleivių

ugdymas, ar visuomenės ekologinis švietimas, ar, bet kuris kitas iš begalės darbų, kuriuos švietimo organizacijos turi padaryti (Večkienė, Jucevičienė ir kt., 1996).

Kaip teigia S. Dapkienė (2003), nors planavimo svarba daugelio mokslininkų labai pabrėžiama, dalis klasių auklėtojų tai laiko nesvarbiu, nereikšmingu dalyku, motyvuodami tuo, kad gyvenimas planus koreguoja, kad negalima juos įvykdyti.

Klasės auklėtojas savo darbą planuoja pagal mokykloje priimtą tvarką, remdamasis mokyklai keliamais uždaviniais ir atsižvelgdamas į pasiektus auklėjimo rezultatus. Žinant mokinių išsiauklėjimą, galima numatyti pagrindinius auklėjamuosius tikslus – tolimąsias ir artimąsias auklėjimo perspektyvas. Tolimąja perspektyva laikomi auklėjimo tikslai, klasės auklėtojo užsibrėžti tam laikui, per kurį auklėtiniai baigia tam tikrą ugdymo pakopą. Numačius pagrindinius auklėjamuosius tikslus mokslo metams, galima užsibrėžti ir artimiausius tikslus (paprastai – trimestrui) (Bitinas, 2004).

E. Martišauskienės (2000) teigimu, planuoti, vadinas, numatyti svarbiausią tikslą ir būdus, kaip įtraukti visus ugdymo veikėjus, veiksnius, įgalinančius įgyvendinti tą tikslą. J. Kasiulio, V. Barvydienės (2003) teigimu, reikia pabrėžti keliamo tikslo svarbą, nes kitu atveju, jei nėra tikslo, nereikalingas ir planavimas. Klasės auklėtojo suplanuota veikla yra skirta sėkmingesniai asmenybės ugdymui. Prieš planuodamas, klasės auklėtojas turi įvertinti susidariusią situaciją ir apgalvoti, ką reikia keisti, kad būtų geriau (Lukoševičius, Tijūnėlienė, 2002).

Planavimo tikslas – garantuoti mokymo ir mokymosi kokybę, įvardijus atitinkamus ugdymo ir organizacinius tikslus bei gerinant vadovavimą veiklai (ir pokyčiams), kad tų tikslų būtų pasiekta.

Klasės auklėtojo veiklos planavimo etapai gali būti tokie:

- Išteklių ir poreikių analizė.
- Veiklos tikslų numatymas.
- Problemos apibrėžimas, tikslų formulavimas, sprendimų priėmimas.
- Sprendimų realizavimas įvairių grandžių klasės auklėtojo, ugdytinių ir kitų ugdymo proceso dalyvių tikslinėje veikloje.
 - Pasiektų rezultatų įvertinimas.
 - Veiksmai, kuriais realizuojamas siekimas.
 - Grįžtamoji informacija apie turinio ir veiksmų kryptingumą.
 - Veiksmų koregavimas (Hopkins ir kt., 1998).

F. Ivanauskienė (2000, p. 76), pateikia klasės auklėtojo darbo formą ir teigia, kad klasės auklėtojo veiklos programos forma turėtų būti savita, savarankiška, individuali. **Programos struktūra galėtų būti:**

- Programos įvardijimas.
- Ugdymo(si) situacija.
- Ugdymo ir veiklos tikslai.
- Veiklos turinys.
- Veiklos kryptių ilgalaikiai tikslai.
- Atskiros veiklos krypties trumpas aprašymas (arba keli veiklos kryptių aprašymai).

Planuoti galima bet kokiam laiko tarpui. Kai norima sumodeliuoti veiklą savaitei, mėnesiui, pasirenkamos trumpalaikio planavimo formos. Tai konkretus planas, dienoraštis, užrašai kalendoriuje, darbų sąrašas, pastabos ir kt. Ilgalaikio planavimo formos – projektas, individualioji programa, kitos programų formos. Planuodamas ilgesniam laikui klasės auklėtojas gali nuodugniau apgalvoti perspektyvinius (strateginius) veiklos tikslus, prioritetus, numatyti tolimesnį ugdymo proceso rezultatą, atskirų veiklos etapų turinį, formas ir kt. (Ivanauskienė, 2000).

V. Lapeškienė ir kt. pastebi, kad:

- Planas turi būti kryptingas. Tikslai turėtų remtis aukščiausiais ugdymo tikslais, institucijos tikslais, atitikti mokinių amžių, psichines bei fizines galias.
- Planas turi būti realus.
- Planas turi būti operatyvus. Juo galima kasdien vadovautis.
- Planas turi būti konkretus. Numatomi konkretūs renginiai, užsiėmimai.

J. Jovaiša (2002), auklėtojo veiklos planavimo programose išskiria tokius komponentus:

- Tikslas.
- Siekiamo tikslo motyvai.
- Veikimo turinys.
- Veiksmai, kuriais realizuojamas siekimas.
- Grįžtamoji informacija apie turinio ir veiksmų kryptingumą.
- Veiksmų koregavimas.

S. Dapkienė (2002), siūlo penkis planavimo žingsnius:

- Praėjusių metų veiklos rezultatų analizė.
- Situacijos analizė.

- Tikslų formulavimas.
- Tėvų pageidavimų, siūlymų surinkimas ir atsižvelgimas į juos planuojant veiklą.
- Plano formos patikslinimas.

E. Martišauskienė (1992) pateikia tokį klasės auklėtojo darbo planą:

- Klasės charakteristika.
- Tikslai ir uždaviniai.
- Siekiamas rezultatas.
- Įgyvendinimo galimybės.
- Pastabos.

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose (2003) teigiama, kad klasės auklėtojo veiklos kryptys yra šios:

- Darbas su ugdytiniu ir mokinių klase. Tikslas – formuoti klasės grupę, kuri būtų gerai organizuota, sugebėtų atstovauti savo interesams; kurios kiekvienas narys galėtų realizuoti savo individualius tikslus ir poreikius (Sikorskytė – Voišnienė, 1997).

- Bendradarbiavimas su klasėje dirbančiais mokytojais. Tikslas – rinkti informaciją ir koordinuoti bendrą veiklą, siekiant bendrų klasės ugdymo tikslų (Sikorskytė – Voišnienė, 1997).

- Bendradarbiavimas su mokyklos vadovais bei kitais darbuotojais. Tikslas – skirti dėmesį kiekvienam mokiniui, padėti klasės mokiniams / tėvams spręsti konfliktus, iškylančius su atskirais mokytojais.

- Bendradarbiavimas su mokyklos savivaldos organais.

- Bendradarbiavimas su tėvais ir visuomene. Tikslas – skirti dėmesį atskiroms šeimoms, ypač vaikų, turinčių tam tikrų problemų, šeimoms ir bendradarbiauti tų problemų sprendime (Sikorskytė – Voišnienė, 1997).

F. Ivanauskienė (2000, p. 13) pabrėžia, kad individuali klasės auklėtojo veiklos programa – tai klasės auklėtojo veiklos planavimo forma, apibūdinanti individualų klasės auklėtojo požiūrį į individualų ugdytinį ir individualią mokinių klasės bendruomenę. Individuali programa – tai individualus veiklos planavimas ir organizavimas. Individualią programą kuria konkretus klasės vadovas konkrečių mokinių klasėje. ***Pateikiami individualios programos pagrindiniai akcentai:***

- Klasės auklėtojo konceptuotas požiūris į ugdytinį ir ugdymo procesą, kaip visuminį (holistinį) reiškinį.

- Reali auklėtinių, jų grupių ir klasės bendruomenės ugdymo(-si) situacija.

- Mokymo, auklėjimo procesų, kitų ugdomųjų įtakų integralinės sąveikos pobūdis, visų ugdytojų pastangos, palankus auklėtiniui ugdymo(-si) pokyčius skatinantis procesas.
- Matomi konkrečių mokinių ugdymo(-si) rezultatai, apibūdinantys auklėtinių bendrąją asmenybę ir sociokultūrinę brandą.

R. Jucevičiaus, P. Jucevičienės (2003) teigimu, klasės auklėtojo veiklos planui (programai) parengti būtina visų pirma kompetentinga informacija, apibūdinanti ugdymo(si) situaciją: vidinė informacija apie ugdytinius ir klasės bendruomenę; išorinė (pedagoginės ir socialinės ugdymo(si) sąlygos).

Auklėjamąjį darbą klasėje apibūdina klasės auklėtojo ir klasės bendruomenės numatyta veikla. Klasės auklėtojas vienas darbo su mokiniais formas realizuoja pats, kitas organizuoja ugdytiniai, auklėtojas tik padeda jiems. Speciali klasės auklėtojo veikla yra visų pirma individualus darbas su mokiniais, pagalba aktyvui; net tokias veiklos formas kaip etinius pokalbius gali numatyti patys mokiniai. Reikia atsižvelgti ir į tai, kad daug ką klasės auklėtojas ir klasės bendruomenė nuveikia iš anksto neplanavę. Auklėjamojo darbo planus neretai apibūtinėja mokyklos vadovybė. Daugelis klasių auklėtojų rašo dienoraštį. Tai, be abejo, labai naudingas būdas fiksuoti auklėjamojo darbo eigą ir rezultatus, padedantis išvystyti auklėjamuosius tikslus ir sistemą. Klasės auklėtojo darbo apskaitos formą nustato pedagogų taryba ir mokyklos vadovybė, atsižvelgdama į mokyklos tradicijas ir kitas sąlygas (Bitinas, 2004).

Kaip teigia M. Barkauskaitė (2001), klasės auklėtojo kruopštus darbo planavimas galėtų užtikrinti kiekvieno vaiko ugdymą, kūrimą sąlygų jų savirealizacijai mokykloje. Autorė pateikia pavyzdį, kaip reikėtų fiksuoti informaciją apie mokinius. Tuomet būtų nurodomas mokyklos darbo laikas, atostogos; pamokų ir popamokinės veiklos laikas; mokyklos šventės ir tradicijos; klasės vidaus taisyklės; mokyklos ugdomosios veiklos plano tikslai ir uždaviniai; mokinių pasiūlymai veiklai (visuomenėje, mokykloje, klasėje); ugdomoji veikla (klasei, mokinių grupei, mokiniui); atsakomybė ir delegavimas (klasės veikla, renginiai); klasės auklėtojo bendradarbiavimas (su mokiniais, su mokytojais, su tėvais); duomenys apie mokinius; pamokų lankomumas; mokymo ir mokymosi rezultatų suvestinė; papildomas ugdymas; klasės bendruomenės laimėjimai; duomenys apie mokinių tėvus, globėjus; mokinio individualus planas; mokinių mintys; metų apmąstymai, vertinimai, lūkesčiai.

Apibendrinant galima teigti, kad klasės auklėtoju veiklos kryptį pasirinkimas yra gana platus. Šiame procese svarbiausia – nustatyti veiklos prioritetus, jų pedagoginę vertę, siekiant realizuoti numatytus tikslus. Kadangi klasės vadovo ir jo auklėtinių sąveikavimo pagrindas yra glaudus bendravimas ir bendradarbiavimas, tai veiklos kryptį gali pasirinkti ne tik auklėtojas, bet

ir jo auklėtiniai (Dumčienė, Tilindienė, 2004). Taigi, klasės auklėtojo veiklos planavimas yra labai svarbus ir atsakingas darbas, nes nuo to priklauso auklėjamojo darbo kryptys ir pobūdis.

1.2.1. Klasės auklėtojo veiklos planavimas dirbant su klase

R. Račiulaitytė, E. Juodienė (2008) teigia, kad mokykla savo veiklą planuoja, remdamasi mokyklos vertybėmis, siekiais, kurie yra aiškūs visai organizacijai. Mokyklos vadovai, įtraukdami kuo daugiau organizacijos narių į planavimo procesą, formuoja supratimą: kur einame ir ko siekiame. Darbuotojai, nuolat dalyvaujantys kuriant įvairius mokyklos planus, susidūrę su naujovėmis ar neįprastomis situacijomis, gali vadovautis bendru supratimu, t. y. laiko suformuota požiūrių sistema. Klasės auklėtojo socialinis statusas mokykloje ir leidžia, ir įpareigoja tiek valdyti viso klasės kolektyvo ugdymo ir bendravimo procesą, tiek kiekvieno mokinio. Pasak L. Jovaišos (2001), konkretus individas suprantamas ne kaip paprastas vienetas, bet kaip biologinių, psichinių ir socialinių savybių vienetas, vaikas, paauglys, jaunuolis, subrendęs žmogus – kinta konkrečioje istorinėje – kultūrinėje terpėje, įsisavindamas jo egzistencijai būtinas priemones ir išreiškdamas save darbe, santykiuose su aplinka.

Klasės auklėtojo darbas būna prasmingesnis, kai jis žino, ko siekia savo darbu, kai nors mintyse ir svajonėse mato savo darbo vaisių: dorą, pareigingą, siekiantį savo užsibrėžto tikslo auklėtinį. Klasės auklėtojui labai svarbu suprasti, kam tai daroma ir kokio tikslo siekiama (Gibson, Ivacevich, Donnelly, 2000). Klasės auklėtojo tikslai gali būti labai įvairūs ir sudėtingi – jie išplaukia iš uždavinių. Suprantama, kad klasės auklėtojo pagrindinis uždavinys dirbant su moksleiviais – ugdyti grupės, su kuria dirbama, bendruomenę. Klasės auklėtojas siekia savo darbu, kad moksleivis taptų naudingas visuomenei, sugebėtų savarankiškai spręsti įvairias gyvenimiškas problemas. Klasės auklėtojas yra tarsi jungiamoji grandis tarp pačių moksleivių, moksleivių ir mokytojų, moksleivių ir administracijos, moksleivių ir jų tėvų. Todėl klasės auklėtojas turi orientuoti visus bendrų dalykų mokytojus, kad jie stengtųsi auklėdami moksleivius nukreipti juos gerąja linkme. Pirmiausia reikia išanalizuoti, ką ir kaip keisti su vienu ar kitu moksleiviu betarpiškai bendraujant, ieškoti individualių sprendimų galimybių bei priėjimo būdų (Jovaiša, 2001).

A. Dumčienė, I. Tilindienė (2004) pabrėžia, kad klasės auklėtojo veikla specifinė tuo, jog jis susiduria ne tik su individualiu vaiko ugdymu, bet ir su jo prisitaikymu klasės bendruomenėje. Joje moksleiviai yra labai skirtingi, poreikiai ir pomėgiai priklauso nuo jų individualumo, tad klasės auklėtojas turi ne tik žinoti šių vaikų amžiaus tarpsnių ypatumus, bet ir mokėti prieiti prie kiekvieno moksleivio individualybės.

V. Černius (1992, p. 78) klasę vadina mažiausia mokyklos organizacijos dalimi. Jo teigimu, kiekvienos klasės gyvenimą formuoja tiek jos mokiniai, tiek mokytojai. Autorius teigia, kad klasės savitumas pasireiškia per mokinių hierarchiją, viešai ir neviešai reiškiamas viltis, siekiamus tikslus. Klasės bendruomenėje išskirtinis – vadovo, ugdytojo, klasės narių interesų atstovo, santykių tarp mokinių, mokytojų ir tėvų koordinatoriaus – vaidmuo tenka klasės auklėtojui. Vadovaudamas klasei, jis siekia kuo didesnės klasės bendruomenės integracijos į mokyklos bendruomenę, kuo pozityvesnės savo auklėtinių socializacijos (Dobranskienė, 2002, p. 36).

M. Barkauskaitė (2001, p. 3-4) teigia, kad auklėtojas paprastai rūpinasi ne tik vienu ugdytiniu individualiai, bet didesne ar mažesne ugdytinių grupe, kurią galima traktuoti kaip bendruomenę. Bendruomenė, sutelkta pozityvių vertybių pagrindu, pati yra auklėjimo veiksnys. Todėl auklėtojo darbas, nukreiptas į bendruomenės susitelkimą, yra nepaprastai svarbus, kartu neatskiriamas ir nuo individualaus bendravimo su ugdytiniais.

Visų pirma klasės auklėtojas turi pažinti vaiką kaip individą, o grupės kolektyvą – kaip socialinę grupę, išsiaiškinti juos įtakojančius veiksnius ir kompetetingai bei atsakingai valdyti sudėtingus vaiko asmenybės ugdymo ir saviugdos procesus. Visa tai turi vykti ne tik kryptingai, bet ir nuosekliai, sistemingai bei organizuotai. Labai svarbu, jog visi ugdymo procesai turi būti nuosekliai planuojami, individualizuojami bei koordinuojami, t. y. derinami. Visa tai apima visas klasės auklėtojo veiklos kryptis. Veiklos turinys pateikiamas atskiroms veiklos kryptims, kurios turi sudaryti organišką visumą, sistemą bei integruotis mokyklos veiklos programoje (Ivanauskienė, 2000).

Mokinio mokyklinė veikla – tai gyvenimas bendraujant ir bendradarbiaujant. Bendravimo ir bendradarbiavimo dorovinė prasmė reiškiasi tuo, kad nelygių ir skirtingų charakteristikų asmenys (mokytojai, mokiniai) mokyklos veiklą turėtų padaryti bendradarbiavimo veikla. Bendrai dirbdami, bendraudami, asmenys privalo rimtai, atsakingai ir pagarbiai traktuoti vienas kitą. Pedagoginis bendravimas yra tarsi abipusis pasižadėjimas laikytis nerašytos bendradarbiavimo sutarties, t. y. pripažinti ir įtvirtinti abiejų pusių lygią ir vienodai reikšmingą padėtį gyvenime ir kultūroje. Pedagogas – pagrindinis moksleivio socializavimo subjektas (Malinauskas, 2000).

V. Rajecko (2004) teigimu, auklėjamosios veiklos esmę sudaro pedagoginis bendravimas, socialiai orientuotas auklėtojo ir ugdytinio bendravimas. Jis turi didžiulę įtaką sėkmingam auklėtinių dvasinių poreikių formavimuisi. Čia tampa akivaizdi auklėtojo funkcijos bendrauti su vaiku, siekiant sukurti gerus santykius, abipusę pagarbą, pasitikėjimą, empatiškus santykius, paklusnumą, drausmingumą ir pan., svarba. Neabejotinai svarbi ir auklėtojo pagalba mokiniui

adaptuojantis naujoje aplinkoje. Auklėjimo proceso sėkmę lemia auklėtojo skiriamas dėmesys ugdytinio motyvų sferai (dvasiniams poreikiams, nuostatom, įsitikinimams) ir pozityviems emociniams išgyvenimams. Tai realizuojama per individualų auklėtojo ir auklėjamojo bendravimą, aptariant su mokiniu jo lūkesčius, jį motyvuojant ir pan.

Pastebima, kad mokytojo darbo sėkmingumas mokyklos bendruomenėje priklauso nuo to, kaip jis sugeba bendradarbiauti su mokiniais. Bendradarbiavimas galimas tada, kai abu bendradarbiavimo partneriai (mokytojas ir mokinys, mokytojas ir tėvas, vadovas ir mokytojas ir pan.) yra išvystę pakankamai aukštą bendravimo lygį (Dobranskienė, 2002, p. 41).

E. Jensen (2001, p. 123) teigimu, mokytojo ir mokinio bendravimas veikia mokinių gyvenimą labiau, nei mums atrodo. Kalbant apie klasės auklėtojo darbo planavimą, reikia pasakyti, kad mokytojai nevienodai vertina šį darbo barą. Vieni mano, kad didelė pagalba auklėjamajame darbe, kai tiksliai apibrėžiama veikla, numatomi jos tikslai ir uždaviniai. Kita klasės auklėtojų grupė yra priešiška nusiteikusi prieš savo veiklos planavimą. Tie mokytojai skundžiasi, kad jų planų rašymas užima nemažai laiko ir reikalingas tik tikrintojams. Tačiau plano buvimas yra sudėtinė tikslų ir prognozavimo dalis (Klasės auklėtojo vaidmuo ugdymo procese, 2006).

Mokytojų ir mokinių tarpusavio sąveika grindžiama svarbiausiais ugdymo uždaviniais, dorovės reikalavimais, abipuse pagarba (Dzenuškaitė, 1990). Klasės auklėtojas skatina moksleivio atvirumą pasauliui, moko drauge svarstyti opius klausimus, geba išklausti vaiką. Mokytojo ir mokinio sąveiką kuria teigiamas emocinis ryšys, klasės auklėtojo pavyzdys. Padėti moksleiviui tobulėti gali tik tas pedagogas, kuris gerai apmąsto kiekvieną ugdomojo poveikio turinį; išsamiai analizuoja bendravimą su mokiniais. G. Bendaravičiūtės (2002, p. 22-27) nuomone, svarbiausia pedagoginės sąveikos sąlyga – ugdytinio pasitikėjimas mokytoju, klasės auklėtoju.

Lietuvos pedagogikos klasikai įsivaizdavo ateities mokyklos klasę kaip savotišką bendruomenę, kurioje pripažinta dvasinių pradų viršenybė, o mokinių ir mokytojų bendravimas, darnus mokinių bendradarbiavimas padeda išjudinti kiekvieno asmens dvasios ir kūno pajėgas. Tai ir šiandien labai aktualu. Žmogaus ugdymas mokykloje ir šeimoje argi neprivalo padėti jam integruotis į visuomenę, išmokyti bendradarbiauti su kitais žmonėmis (netgi skirtingo amžiaus, skirtingų pažiūrų) ir bendradarbiaujant realizuoti savo gyvenimo planus? Mat svarbiausia „substancinė realybė“ ir yra pats žmogus, o visuomenė prilygsta tik žmonių santykių visumai (Gaižutis, 2003, p. 33).

R. Kontautienė (2001) teigia, kad ugdymo dalyvių (mokytojai, vaikai, tėvai) grupės, kaip santykinai savarankiškos ir atliekančios savo funkcijas posistemės, gali įsitraukti į pedagoginio

bendradarbiavimo mokykloje plėtotę. Sistemos sudėtiniai vienetai gali būti: mokinys – kiti mokiniai, mokytojas – kiti mokytojai, mokytojas – mokinių tėvai, mokytojas – mokyklos administracija. Sistemos funkcionalumas priklauso nuo bendravimo, veiklos, aktyvumo, kiekvienas elementas atlieka pačios sistemos numatytą vaidmenį.

Planuojant auklėjamąjį – ugdomąjį darbą, galima vadovautis klasės auklėtojo darbo planavimo atmintine:

- Klasės auklėtojas, planuodamas savo darbą, turi rasti teisingą santykį tarp mokyklos/gimnazijos plano, paralelių klasių numatomų renginių ir darbo su konkrečia klase plano.

- Klasės auklėtojas, galutinai sudarydamas savo planą, į jį įtraukia renginius, kurie numatyti visos mokyklos/gimnazijos ugdymo proceso plane.

- Į klasės auklėtojo darbo planą įtraukiami ir bendri paralelių klasių arba klasių grupių suplanuoti renginiai.

- Klasės auklėtojas paruošia darbo planą, kurį sudaryti turi išplėstinė pedagoginė klasės charakteristika ir konkrečiai suformuluoti auklėjamojo darbo su klase tikslai ir uždaviniai (Klasės auklėtojo vaidmuo ugdymo procese, 2006).

Mokiniai turėtų būti įtraukti į klasės auklėtojo veiklos sudarymą. E. Martišauskienė (1992) pateikia dvi priežastis dėl kurių klasės auklėtojui reikia auklėtinių pagalbos:

- Tik savas sumanymas vykdomas aukščiausiu lygiu.
- Auklėtinių įjungimas į veiklos planavimą keičia auklėtojo poziciją, paslepia jo auklėjamuosius tikslus.

Kaip teigia S. Dapkienė (2002, p. 18), klasės bendruomenės formavimas priklausys nuo kiekvieno mokinio, nuo jo dorovinio brandumo, kuris apibūdinamas mokinio orientacijos lygmeniu, susidarius pastovų elgesio stereotipą, socialinio patikimumo lygį, mokytojo asmenybės, jo pasirengimo ir gebėjimų (mokėjimo suprasti ir atjausti, nedaryti skubotų išvadų, nesikarščiuoti, visus santykius grįsti pasitikėjimu) ir nuo tėvų noro, atsakingumo už būsimosios kartos dvasingumą, fizinį ir moralinį tobulumą.

D. Styles (2002, p. 13-15), teigia, kad labai svarbu suvokti tiek klasės auklėtojui, tiek mokiniams, kad klasės susirinkimas – vieta, kur galima pasidalyti mintimis, padrašinti, išklaudyti, spręsti, planuoti ir vertinti. Klasių susirinkimų tikslai pateikiami 4 lentelėje.

Klasės susirinkimo tikslai

Eil. Nr.	Tikslai
1.	Padedą tobulėti kiekvienam mokiniui
2.	Padedą mokiniams išspręsti konfliktus
3.	Leidžia mokiniams siūlyti ir planuoti veiklą
4.	Padedą mokytis
5.	Vienija klasę
6.	Valdymo priemonė
7.	Pripažįstami ir pažymimi klasės laimėjimai
8.	Suteikia progą džiaugtis vienas kito draugija

Paprastai labai efektyvus būdas auklėjant moksleivius yra tinkamas laisvalaikio organizavimas. Dauguma moksleivių noriai dalyvauja popamokinėje veikloje, įvairiuose renginiuose, o dalykų mokytojai gali padėti klasės auklėtojui išradingai ieškoti naujų mokinių užimtumo formų (Jovaiša, 2001).

Apibendrinant galima teigti, kad vienas pagrindinių klasės ugdymo tikslų turėtų būti mokinių socialinių įgūdžių lavinimas ir klasės formavimas į organizuotą grupę su jos narių tikslais ir pareigomis, skirtomis bendriems klasės ir mokyklos tikslams. Klasę, kurią sudaro reikalingos vienos kitoms asmenybės, sugebančios derinti savo ir kitų individualumą, suprantančios savo ir kitų panašumus ir skirtumus, sugebančios atstovauti savo tikslams ir interesams grupėje, derindamos juos su grupės narių tikslais ir interesais (Voišnienė, 1997). Klasės auklėtojas sistemingai stebėdamas mokinių mokymosi rezultatus, organizuodamas klasėje tarpusavio pagalbą, palaikydamas kontaktus su dėstančiais mokytojais turi nepamiršti reikšmingų kontaktų su mokinių tėvais.

1.2.2. Šeimos ir klasės auklėtojo bendravimas ir bendradarbiavimas, kaip esminis veiklos planavimo veiksnys

Šiandieninei Lietuvai esant Europos Sąjungos nare ypač svarbus tampa švietimo sistemos modernizavimas. Švietimo reformos siekia teisingiausio ugdymo modelio, humaniškos mokyklos, kuri padėtų kiekvienam mokiniui, suteiktų galimybę mokytis pagal jo sugebėjimus. Taip pat naujai bandoma pažvelgti į pedagogo ir tėvų vaidmenį, tarpusavio santykius, bendradarbiavimo galimybes.

I. Leliūgienė, G. Simanavičiūtė (2010) akcentuoja, kad jau daugiau kaip 10 metų Lietuvoje įgyvendinama šiuolaikine mokymosi paradigma pagrįsta švietimo reforma, paliečianti kiekvieną vaikus auginančią šeimą. Įgyvendinant tėvų švietimą mokykloje būtina pakeisti stereotipinį tėvų požiūrį į vaikų ugdymą mokykloje kaip sritį, kuri priklauso tik mokyklai, mokytojams – ugdymo profesionalams. Iš čia išplaukia, kad tėvai mažiau atsakingi už savo vaikų

ugdymą, nei mokykla, o tai nėra teisinga. Taigi, būtina formuoti kitokį tėvų požiūrį į pakitusį ugdymą, tėvų ir mokytojų (mokyklos) sąveiką.

Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas reglamentuojamas LR švietimo įstatyme (2003), Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų bendruosiuose nuostatuose (1999), bendruosiuose socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatuose (2004). Šie dokumentai akcentuoja tėvų konsultavimą iškilus socioedukacinėms vaikų problemoms, tėvų pareigą bendrauti su mokykla vaiko ugdymo klausimais, tėvų teises – gauti informaciją apie vaiką, dalyvauti sprendžiant svarbius klausimus, susijusius su mokiniu, dalyvauti mokyklos savivaldoje.

Klasės auklėtojo pedagoginės veiklos modelio elementas – bendravimas su šeima. Klasės mokinių tėvai – savita visuomeniniais pagrindais suorganizuota ir nuolat veikianti bendruomenė. Tinkamas klasės auklėtojo bendravimas ir bendradarbiavimas su auklėtinio šeima padeda sukurti moksleiviui tinkamą ugdymo(si) aplinką, sujungia tėvų ir ugdymo įstaigos pedagogų požiūrį į vaiką, jo asmenybę. Ši auklėtojo veikla yra labai svarbi pedagoginės veiklos procese. Mat kiekvienas klasės auklėtojas turi gerai suvokti šeimos funkcijas, jos vertybinį pasaulį, pedagoginio ir psichologinio bendravimo šeimoje ypatumus (Ališauskienė, Miltenienė, 2003).

O. Merfeldaitės (2009) teigimu, norint, kad tėvai taptų lygiaverčiais mokyklos bendruomenės nariais, reikia įtraukti tėvus į mokyklos veiklą: bendrauti, bendradarbiauti bei skatinti savanorystę. Šeimai ir mokyklai bendraujant ir bendradarbiaujant derinamos poveikio priemonės, todėl didesnė tikimybė, jog poveikis mokiniui bus sėkmingas.

S. Redding (2000) atkreipia dėmesį, kad tėvų sąveika su pedagogais, kaip lygiaverčiais partneriais, pasiekama veikiant tiek naujas tėvų požiūris, tiek sudarant jiems praktines, konstruktyvaus dalyvavimo vaikų ugdyme galimybes. Tėvų dalyvavimas vaikų ugdyme padeda jiems įtvirtinti nuostatas į jo liberalizavimą, įgyti reikiamą pedagoginį išprusimą. Tokiu būdu tėvai pradeda įsijungti į vaikų ugdymo tobulinimą institucijoje ir palaipsniui tampa kompetentingais jos dalyviais, nes šeimos ir pedagogai nuolat dalijasi tarpusavyje įsipareigojimais vaikų ugdyme, kuris dar kartą yra nukreiptas ir į gilesnę šeimos, mokyklos ir bendruomenės gyvenimo įvairovę. Aktyvūs tėvai padeda vaikams siekti sėkmės, todėl vaikui labai svarbu žinoti, jog suaugusieji bendradarbiauja sprenddami jo problemas ir nori jam padėti, kad nepasijustų atstumtas. Tik tada, kai tėvai ir mokykla aktyviai bendradarbiauja, galima pratęsti mokykloje vykdomą vaiko tobulinimo programą ir namie (Petrikaitytė, 2003).

A. Šepučio (2010) teigimu, tėvai yra neatskiriama mokyklos bendruomenės dalis, todėl vienas iš svarbiausių besimokančios mokyklos tikslų – skatinti juos įsijungti į mokyklos bendruomenės veiklą. Mokyklos ir tėvų bendradarbiavimas sudaro sąlygas mokytojams ir tėvams mokytis vieniems iš kitų, veiksmingai spręsti socialines problemas. Sociologiniai tyrimai

ir mokyklų praktika rodo, kad nėra tėvų, nenorinčių bendradarbiauti su mokykla ir mokytojais. Tiesiog neatrastos priemonės, veiklos būdai, kaip įtraukti tėvus į šį procesą. Be to, nereikia didelių indėlių, kad tėvų bendruomenė pravertų mokyklos duris, tereikia nuoširdaus mokyklos rūpesčio kiekvienu mokiniu. Gal ne visi tėvai suras laiko, tačiau labai svarbu išlaikyti, išklaudyti tuos, kurie jau atėjo.

Klasės auklėtojo veiklos kryptis – bendradarbiavimas su auklėtinio šeima – aktuali keliais aspektais:

- Bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau pažįsta savo auklėtinius, suvokia jų mokymosi sėkmių ir nesėkmių priežastis, veiklos ir bendravimo partnerių pasirinkimą;
- Gali plėtoti tėvų pedagoginės kompetencijos veiklą, gerinti tėvų ir vaikų bendravimą, sėkmingiau spręsti higieninių mokymosi sąlygų sudarymo klausimus;
- Įtraukti tėvus į mokyklos veiklą, įvairiomis formomis užtikrinti tėvų dalyvavimą ugdymo procese (Ivanauskienė, 2000).

Mokyklos darbo su tėvais formos įvairios. Kiekviena mokykla ieško savo sistemos, tačiau ugdymo rezultatus lemia bendradarbiavimo nuoširdumas, abipusis pasitikėjimas, bendravimo kultūra, abipusis suinteresuotumas vaiko ateitimi (Dobranskienė 2004, p. 166).

S. Dapkienė (2002) išskiria 3 pagrindines mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo formas ir metodus, kurie pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė

Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo formos ir metodai

Eil. Nr.	Forma	Metodas
1.	Individualus	a) lankymasis mokinio namuose, b) tėvų pakvietimas į mokyklą, c) susirašinėjimas laiškais, pasiekimų knygelėmis; d) pokalbiai telefonu.
2.	Grupinis	a) tėvus patartina burti (jiems nežinant) į grupes pagal: išsilavinimą, materialinę padėtį, vien mergaičių, vien berniukų tėvus, pagal vaikų elgesį, mokymosi rodiklius ir pan.; b) klasės auklėtojo bendradarbiavimas su klasės tėvų aktyvu (komitetu, taryba ar parlamentu) turėtų būti jungiamasis tiltas ieškant kontaktų su tėvais.
3.	Kolektyvinis	Tai klasės mokinių tėvų susirinkimai, bendri tėvų ir vaikų renginiai po pamokų ar laisvalaikio (šeštadieniais, sekmadieniais) metu.

E. Jensen (2001), akcentuodamas mokyklos ir tėvų santykių svarbą, nurodo, kad moksleiviams didžiausią įtaką gyvenime daro tėvai, kurie gali vaikui skirti daugiau dėmesio nei mokytojas. Tėvai gali namuose paremti klasėje įdėtas mokytojo pastangas, o tai įmanoma tik

esant palankiems santykiams tarp mokyklos ir šeimos. Todėl autorius pateikia ir kitokių bendravimo su tėvais formų: mokytojų parašytos žinutės, mokinių pažangumo pažymėjimai ir ataskaitos apie jų pažangą, apdovanojimai, specialūs projektai, informaciniai leidiniai, asmeninis kontaktas, konferencijos, dalyvavimas klasėje, apklausos.

R. Dobranskienė (2002, p. 164) pabrėžia, kad mokyklos darbo su tėvais formos yra įvairios: tėvų dalyvavimas mokyklos taryboje, klasių tėvų tarybų veikla, tėvų susirinkimai, edukologinio švietimo užsiėmimai tėvams, pedagoginės konsultacijos, renginiai, šventės. Kiekviena mokykla ieško savo sistemos, tačiau ugdymo rezultatus lemia bendradarbiavimo nuoširdumas, abipusis pasitikėjimas, bendravimo kultūra, abipusis suinteresuotumas vaiko ateitimi. Nagrinėjant šiandieninės reformuotos mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo santykius, daug dėmesio skiriama glaudesnių ryšių užmezgimui. Tėvams teikiama informacija apie mokyklos darbo organizavimą, jie supažindinami su mokyklos veiklos tikslais, uždaviniais, turiniu, būdais. Mokyklos formuojama nuostata, kad tėvai – geriausi vaiko pagalbininkai mokantis, skatina įvairiapusę tėvų paramą mokyklai (Dapkienė, 2002 p. 39-40).

D. Hopkins, M. Ainscow, M. West (1998) teigia, kad tobulinant mokyklą didžiausiu uždaviniu tampa sukurti bendradarbiavimo kultūrą. Jie pataria mokytojams su tėvais būti nuoširdiems ir atviriems, mokytis klausyti ir išklausyti, nebijoti sakyti „Aš nežinau“, skatinti. Be to, siekiant įtraukti tėvus į mokyklos gyvenimą, siūlo sukurti tokias sąlygas:

- Parengti programą, kaip įtraukti mokinius ir tėvus.
- Nustatyti procedūras, kurios skatintų mokinius ir tėvus dalyvauti priimanant sprendimus.
- Paaikškinti tėvams ir mokiniams, į ką kreiptis norint pareikšti nuomonę apie mokyklos veiklos programą.
- Sudaryti sąlygas atvirai mokinių, tėvų, pedagogų diskusijai.

Autorių nuomone, net ir toli nuo mokyklos gyvenančius tėvus įmanoma įtraukti į mokyklos gyvenimą, kad tai daugiausia lemia vadovų ir pedagogų nuostatos (Hopkins, Ainscow, West, 1998, p. 192). Želvys (2001) teigia, kad mokyklos ir tėvų bendradarbiavimo proceso efektyvinimas įmanomas tik tuomet, kai šis procesas bus nuoseklus, kai jam bus vadovaujama remiantis šiuolaikinėmis organizacijų valdymo teorijomis ir praktika. (cit. Juodaitytė, Karzinauskienė, 2007).

S. Dapkienė (2002, p. 14), remdamasi įvairių mokslininkų, pedagogų tyrimais, įvardija tokias abiejų institucijų partnerystės problemas: reti ir netikslingi tėvų ir mokytojų susitikimai, prastas tėvų požiūris į mokyklą ir mokytojus, tėvų nenoras ar nesugebėjimas auklėti savo vaiką, nepakankama tėvų pedagoginė kultūra, nesuderinti reikalavimai, kuriuos mokytojai ir tėvai kelia vieni kitiems, mokytojai neįvertina tėvų pagalbos tiek mokymo, tiek auklėjimo srityje,

nekuriama klasės tėvų bendruomenė, neįvairios klasės auklėtojo ir šeimos bendradarbiavimo, pedagoginio tėvų švietimo formos, tėvai nėra tikri mokyklos šeimininkai, klasės auklėtojo pagalbininkai.

Apibendrinant galima teigti, kad mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo sėkmė priklauso nuo mokytojo asmenybės, jo pasirengimo ir gebėjimų (mokėjimo suprasti ir atjausti, nedaryti skubotų išvadų, nesikarščiuoti, visus santykius grįsti pasitikėjimu, abipuse pagarba, bendru atsakomybės jausmu už vaiko ateitį ir pan.) ir nuo tėvų noro, atsakingumo už vaiko ateitį, už būsimosios kartos fizinį ir moralinį tobulumą (Survutaitė, Žilionis, Laužikas, 2003).

1.2.3. Klasės auklėtojo ir pedagogų veiklos planavimo esmė bei principai

Kiekvieno dalyko mokytojas užsibrėžia ne tik lavinamuosius, bet ir auklėjamuosius tikslus. Tuo pačiu mokymo turiniu gali būti siekiama įvairių auklėjamųjų tikslų, dalykų mokytojai, numatydami auklėjamuosius tikslus, visų pirma remiasi klasės auklėtojo rekomendacijomis. Bendradarbiaudamas su mokytojais, klasės auklėtojas siekia, kad mokymo procesas padėtų realizuoti jo numatytas auklėtinių asmenybės formavimosi perspektyvas (Bitinas, 2004).

R. Dobranskienė (2002, p. 33) pabrėžia, kad mokytojas įgyvendindamas mokyklos bendruomenės užsibrėžtus tikslus, konkrečius dėstomo dalyko uždavinius kartu sprendžia tokias psichologines, pedagogines problemas kaip klasės, kurioje dirba pažinimas, dvasinio kontakto su ugdytiniais užmezgimas, mokomosios medžiagos priderinimas prie klasės vertybių. Autorės nuomone, kiekvienam pedagogui, siekiančiam sėkmingai vadovauti moksleivių veiklai ir įgyvendinti mokyklos viziją, be galo svarbu susidaryti savo veiklos programą, kurią būtina nuolat atnaujinti, papildyti nauja medžiaga.

Kad galėtų geriau stebėti, kaip siekiama užsibrėžtų auklėjimo tikslų ir numatyti tolesnes perspektyvas, klasės auklėtojas lanko savo klasės kitų pedagogų pamokas, fakultatyvus, domisi būrelių ir bendruomenių, kurių nariai yra jo ugdytiniai, veikla (Carr, 2000). Gali būti rengiami klasėje dirbančių mokytojų pasitarimai aktualiais ugdymo klausimais. Apie klasės auklėjamojo darbo rezultatus auklėtojas informuoja mokytojus per pedagogų tarybos posėdžius, pasitarimus.

Kita svarbi klasės auklėtojo pareiga – supažindinti dalykų mokytojus, ypač dirbančius klasėje pirmus metus su individualiomis mokinių savybėmis: jų gebėjimais, interesais, šeimos gyvenimo sąlygomis ir pan. Savo ruožtu klasės auklėtojas kaupia ir apibendrina iš mokytojų gaunamą apie savo ugdytinius informaciją, kuri padeda tikslinti jų išsiauklėjimą ir konkrečius auklėjamuosius tikslus. Klasės auklėtojas turi pastebėti kitų mokytojų realią įtaką ugdytiniui,

stengtis ją koordinuoti, skatindamas kiekvieno pedagogo pozityvią sklaidą (Dumčienė, Tilindienė, 2004).

Mokytojų tarpusavio bendravimas yra viena didesnių pedagoginės veiklos problemų. V. Barkauskaitė, V. Strukčinskaitė (1999) teigia, jog klasės auklėtojui skaudi pačios mokyklos ir kolegų sukuriama priešprieša. Pedagoginis procesas ugdytiniais turi ne tik perteikti žinias, bet sudaryti sąlygas nuostatoms, vertybėms, pasaulėžiūrai ir pasaulėjautai formuotis kiekvieno dėstomo dalyko pamokose.

Analizuojant pedagogų bendradarbiavimą ugdymo įstaigose, galima pastebėti, kad bendradarbiavimo procesai vyksta ne visuomet sklandžiai. Šiame procese svarbų vaidmenį vaidina asmeniniai pedagogų įsitikinimai bei gebėjimai. Bendradarbiaujant pedagogai gali skirtingai suvokti tikslus: vieni – kaip kooperavimąsi bendrai veiklai, kiti – kaip konkurencinę veiklą (Radugina, 1999).

Bendradarbiavimas yra įtakojamas asmeninių pedagogų savybių. Pedagogų susibūrimas bendram, darbui, bendriems tikslams sudaro tarsi socialinę grupę, kurią kitaip galima pavadinti kultūra. Kiekvienos ugdymo įstaigos kultūra priklauso nuo kiekvieno žmogaus vertybinių, norminių aspektų. Todėl A. Hargreaves (1999) bendradarbiavimą priskiria atskirai pedagogų kultūros formai, o S. J. Rosenholtz (1989) bendradarbiavimą analizuoja kaip mokyklos darbo kultūros elementą.

Reiktų pabrėžti, kad kiekvienas mokytojas turėtų padėti siekti klasės auklėtojo numatytų tikslų. Visa tai turėtų išlieti į kiekvieno dalyko mokymo turinį. Kaip teigia E. Martišauskienė (1992), numatant ryšius su dėstančiais mokytojais, reiktų atsižvelgti į tokias mokomo dalyko galimybes:

- Veikti mokinio fizines, psichines ir dvasines galias.
- Sudaryti sąlygas atskirų mokinių polinkių, interesų gilinimui, saviraiškos plėtojimui.
- Betarpiško bendravimo, lenktyniavimo, vertinimo, žaidybinių situacijų kūrimui.

Taigi, klasės auklėtojas turėtų supažindinti dalykų mokytojus su užsibrėžtais tikslais ir siekti, kad visi mokytojai padėtų juos spręsti.

M. L. Manning (2002) nuomone, bendradarbiavimas gali pasireikšti įvairiomis formomis: mokymo komanda, planavimas bendradarbiaujant, bendradarbių savitarpio pagalba, kuravimas, profesinis dialogas, tyrimas bendrai dirbant. Bendradarbiaujama gali būti ir neformalioje aplinkoje, pavyzdžiui, pokalbiai dalykų kabinetuose, šnekučiavimasis po darbo, pagalba, patarimai dėl išteklių arba vertinimų yra gana reikšmingi

Klasės auklėtojas supažindina dalykų mokytojus su aktualiais, visiems mokslo metams; trimestrui užsibrėžtais tikslais ir siekia, kad visi mokytojai padėtų juos spręsti. Galima nurodyti tokius būdus, kurie padėtų dalykų mokytojams susieti pamokas ir nepamokinę mokinių veiklą:

- Per pamokas panaudojami mokinių savarankiškos nepamokinės veiklos rezultatai – įgytos žinios, surinkta iliustracinė medžiaga, sukaupta visuomeninio gyvenimo patirtis ir pan.
- Dalyko mokytojas iš anksto organizuoja mokinių veiklą, kuri padėtų pasirengti geriau išmolti kurį nors programos skyrių, temą; tai ypač svarbu nagrinėjant temas, turinčias didelę reikšmę mokinių dorovinei pozicijai, pilietiniam išsiauklėjimui, pasaulėvokai formuotis.
- Dalyko mokytojas skatina mokinių veiklą, padėdamas suvokti sudėtingus klausimus, kuriems neįmanoma skirti pakankamai laiko per pamokas; kartu su klasės auklėtoju jis padeda mokiniams tokią veiklą organizuoti.
- Numatomas ryšys tarp pamokų ir visos mokyklos bendruomenės nepamokinės veiklos per klubus, būrelius, kitus mokinių susivienijimus (Bitinas, 2004, p. 227-228).

Pasak V. Sikorskytės – Voišnienės (1997), kitas bendradarbiavimo aspektas yra pasitarimai ir susitarimai, sprendžiant klasėje egzistuojančias problemas. Blogiausiu atveju galima visą atsakomybę užkrauti auklėtojui, tačiau toks darbas dažniausiai būna neefektyvus ir baigiasi laikiniais auklėtojo „laimėjimais“. Norint daryti ilgalaikį poveikį, būtina dirbti kartu ir koordinuoti darbą. Savaimė suprantama, klasės auklėtojas niekada nesprendžia problemų vienas, tačiau bendradarbiavimas vyksta tik tarp kai kurių kolegų, pokalbiai dažniau būna individualūs, o atsakomybė vis tiek tenka auklėtojui.

Apibendrinant galima teigti, kad klasės auklėtojui tenka nemaža atsakomybė už vienoje klasėje dėstančių mokytojų profesinio bendradarbiavimo organizavimą. Tai padeda išspręsti tarp mokinių ir mokytojų iškilusius konfliktus ir nesusipratimus (Lukoševičius, Tijūnėlienė, 2002).

2. KLASĖS AUKLĖTOJO UGDOMOSIOS VEIKLOS REZULTATYVUMO KRITERIJŲ, EMPIRINIS TYRIMAS

2.1. Tyrimo organizavimas ir metodika

Šiame tyrimo etape buvo naudojama standartizuota uždaro tipo anketa, skirta Šiaulių miesto ir rajono mokyklų auklėtojams.

Anketinių duomenų pagalba buvo siekiama atsakyti į tyrimo uždavinius, užsibrėžtą tikslą. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijus.

Tyrimas vyko trimis etapais:

- pirmajame etape buvo suformuluota tyrimo problema ir jos aktualumas, konkretinami tyrimo uždaviniai, analizuojama mokslinė literatūra.

- antrajame etape buvo apklausti Šiaulių miesto ir rajono bendrojo lavinimo mokyklų, klasių auklėtojai, norint išsiaiškinti ugdymo rezultatyvumo kriterijus ir valdymą klasės auklėtojo veikloje.

- trečiajame etape buvo analizuojami ir interpretuojami gauti tyrimo duomenys.

Tyrimui atlikti pasirinktas kiekybinis tyrimo metodas – anketinė apklausa. Anketinės apklausos metodas – būdas duomenims gauti pateikiant klausimų lapą, kurį pagal nurodytas taisykles užpildo klausiamasis (Tidikis, 2003). Anketinė apklausa atliekama prieš tai parengus klausimus. Anketa – klausimų, kuriuos apjungia tyrėjo siekimas ištirti kokį nors socialinį reiškinį ar procesą, visuma (Kardelis, 2002). Anketos autorius (sudarytojas) turi atsižvelgti į apklausiamųjų informuotumą, apie tyrimo dalyką, jų kultūrinius ypatumus (bendravimo tradicijas, kalbos specifiką, patirtį) ir kt. Su tuo susiję tokios apklausos rezultatai, atsakymų patikimumas, jų nuostata bendrauti su anketuotoju (Charles, 1999).

Anot Gudinavičiaus (cit.Valackienė, Mikėnė, 2008) pateiktomis rekomendacijomis, buvo nustatyti bendrieji anketos reikalavimai:

- Motyvuotai, logiškai paaiškinta, kodėl atliekamas tyrimas, pateikiama trumpa anketos užpildymo instrukcija.

- Respondento pastangos atsakyti turi būti minimalios, todėl klausimai turi būti konkretūs, o atsakymų variantai suprantami.

- Kuo mažiau respondentui tenka rašyti, tuo daugiau jis tikisi, kad bus išlaikytas anonimiškumas.

Anketą sudaro: demografinių duomenų apie respondentus blokas (lytis, amžius, kvalifikacijos kategorija, pedagoginio darbo stažas ir kt.) bei teiginių blokai, atitinkantys tyrimo uždavinius. Tyrimui atlikti buvo parengta anketa: Šiaulių miesto ir rajono mokyklų auklėtojams.

Anketą Šiaulių miesto ir rajono mokyklų auklėtojams (žr. 1 priedą) sudaro trys skyriai:

- Pagrindinė dalis – tiesiogiai su tyrimo problema susiję klausimai.

Pagrindinę dalį sudaro 30 klausimų (28 uždaro tipo klausimų ir 2 atviro klausimo klausimai)

Anketos pagrindinės dalies struktūra:

- pirmoje dalyje respondento prašoma apibūdinti klasės auklėtojo veiklą.
- antroje dalyje respondento prašoma apibūdinti klasės valandėlių sudarymo planą.
- trečioje dalyje respondento prašoma nurodyti veiklos planų sudarymo kriterijus.
- ketvirtoje dalyje respondento prašoma įvertinti darbo rezultatyvumą.
- penktoje dalyje respondento prašoma nurodyti sunkumus su kuriais susiduria klasės auklėtojai planuodami savo darbo veiklą.

- Socialinė – demografinė.

Respondentų prašoma nurodyti informaciją apie save: amžių, lytį, kvalifikacinę kategoriją, pedagoginio darbo stažą, mokyklos tipą, kurioje dirba.

- Baigiamoji dalis – išreiškiama padėka už dalyvavimą apklausoje.

Tyrimo duomenys analizuojami taikant aprašomosios statistikos metodą. Aprašomoji statistika padeda patogiai, apibendrintai ir suprantamai aprašyti kiekybinius duomenis (Valackienė, 2005), naudojant duomenų grupavimo, dažnių pasiskirstymo, grafinio vaizdavimo ir kt. metodus (Rudzkienė, 2005).

Tiriamieji į daugumą anketoje pateiktų klausimų turėjo atsakyti x pažymėdami jiems tinkantį atsakymo variantą. Atsakydami į klausimus, respondentai galėjo pažymėti visus jam tinkančius atsakymų variantus, įrašyti galimus savo atsakymus bei išsakyti savo nuomonę.

Atlikus apklausą buvo kuriama surinktų duomenų matrica. Empiriniai duomenys buvo apdoroti, susisteminti ir grafiškai pavaizduoti naudojant SPSS-PC 17.0 for Windows, Windows Microsoft Office Excel 2007 bei Windows Microsoft Office Word 2007 programomis. Šiame tyrimo etape statistinės analizės tikslas – apibendrintų duomenų gavimas ir siekimas atskleisti reiškinių bendrąsias savybes pagal tam tikrus kintamuosius. Buvo taikoma aprašomoji statistika (vidurkiai (M), procentai (%), standartiniai nuokrypiai (SD)).

2.2. Tyrimo imtis ir respondentų charakteristika

Tyrimas atliktas 2012 m. sausio mėnesį. Tyrimui atlikti buvo pasirinkti klasės auklėtojai, dirbantys Šiaulių miesto ir rajono mokyklose. Iš viso buvo išdalinta 220 anketų, užpildytų sugrįžo 200.

Mokyklų atranka – atsitiktinė. Vienas svarbiausių tyrimo imties sudarymo reikalavimų yra imties reprezentatyvumas. Nors mokslinėje literatūroje aprašoma, kaip parinkti tiriamuosius asmenis, tačiau iš esmės visi jie remiasi vienu pagrindu – imties atsitiktinumo principu, t.y. visi populiacijos elementai turi turėti vienodas galimybes patekti į imtį. Imtis reprezentatyvi, jei ji atspindi tiriamos problemos galimų reikšmių proporcijas populiacijoje (Kardelis, 2002; Pruskus, 2004). Imties reprezentatyvumas glaudžiai susijęs su imties didumu. Vertinant tai, kad visi klasės auklėtojai turėjo vienodas galimybes dalyvauti apklausoje, leidžia teigti, kad apklausos metu gauti duomenys bus reprezentatyvūs ir atspindės esamą situaciją.

Demografiniai respondentų duomenys pateikiami 6 lentelėje.

6 lentelė

Demografiniai duomenys (%)

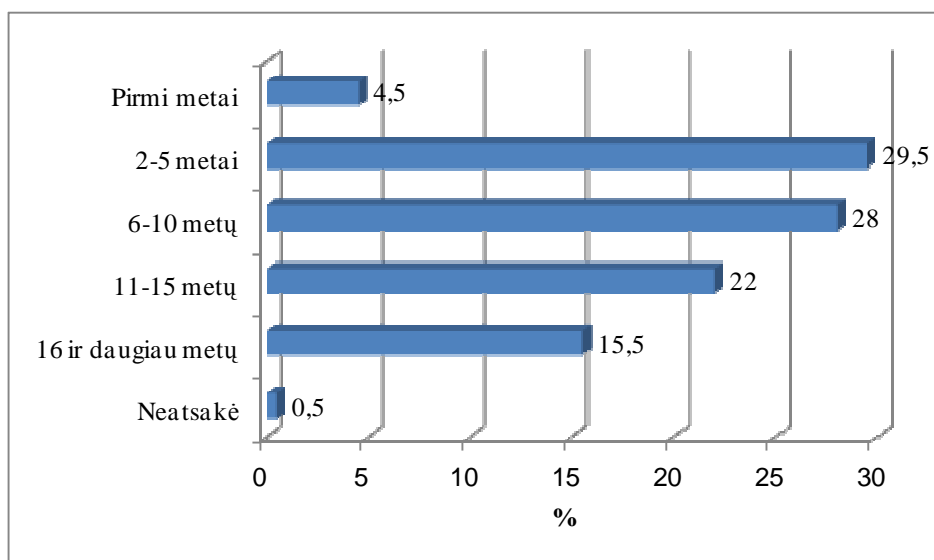
Lytis					
Lytis	Moteris			Vyras	
%	93,0			7,0	
Amžius					
Metai	20-30 m.	31- 40 m.	41-50 m.	51-62 m.	Nenurodė amžiaus
%	30,5	28,0	30,0	11,0	0,5
Darbo stažas					
Metai	0-5 m.	6-10 m.	11-20 m.	Daugiau nei 21 m.	Nenurodė darbo stažo
%	16,0	31,5	41,0	10,0	0,5
Kokio tipo mokykloje Jūs dirbate?					
Kategorija	Pagrindinėje mokykloje	Pradinėje mokykloje	Vidurinėje mokykloje	Gimnazijoje	Progimnazijoje
%	51,5	8,0	18,0	12,0	10,5
Kvalifikacijos kategorija					
Kategorija	Mokytojas	Vyresnysis mokytojas	Mokytojas metodininkas	Mokytojas ekspertas	Nenurodė kvalifikacijos
%	36,0	53,5	7,5	2,4	0,5

Lytis ir amžius. Didžiąją apklausoje dalyvavusių respondentų dalį sudarė moterys (93,0 %), tuo tarpu vyrų šiek tiek mažiau nei dešimtadalis (7,0%) respondentų. Imtyje dominuoja 20-30 metų amžiaus žmonės (30,5%). Mažiausia apklaustųjų dalis 51-62 metų amžiaus asmenys (11,0%).

Darbo stažas, kvalifikacinė kategorija, mokyklos tipas. Didžiąją apklausoje dalyvavusių respondentų dalį sudarė 11-20 metų darbo stažą (41,0%) turintys pedagogai. Mažiausia tyrime dalyvavusių respondentų dalis buvo pedagogai, turintys daugiau nei 21 metų darbo stažą. Tyrime dominuoja respondentai, dirbantys pagrindinėje mokykloje (51,5%). Daugiau nei pusė (53,5%) tyrime dalyvavusių respondentų buvo vyresnieji mokytojai. Mažiausia dalis tyrime dalyvavusių respondentų buvo mokytojai ekspertai.

2.3. Klasės auklėtojo darbo su ugdytiniais rezultatyvumo kriterijų analizė

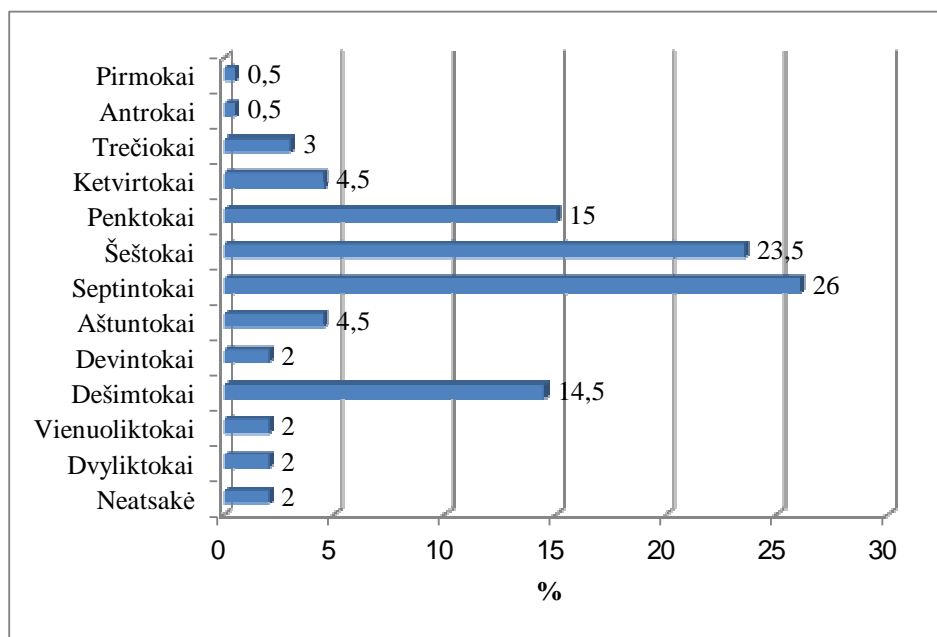
Siekiant išsiaiškinti, pedagogų vadovavimą klasei, pirmiausia buvo užduotas klausimas, kuriame buvo prašoma respondentų atsakyti, kiek metų jie vadovauja klasei. Buvo pateikti šeši pasirinkimo variantai ir prašoma pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 2 paveiksle.



2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vadovavimo klasei trukmę (%)

Beveik trečdalis tyrime dalyvavusių respondentų teigė, kad klasei vadovauja 2-5 metus ir 6-10 metų. Penktadalis respondentų klasei vadovauja 11-15 metų. 15,5% pedagogų teigė, kad klasei vadovauja 16 ir daugiau metų. Tik labai nedidelė dalis respondentų klasei vadovauja pirmus metus.

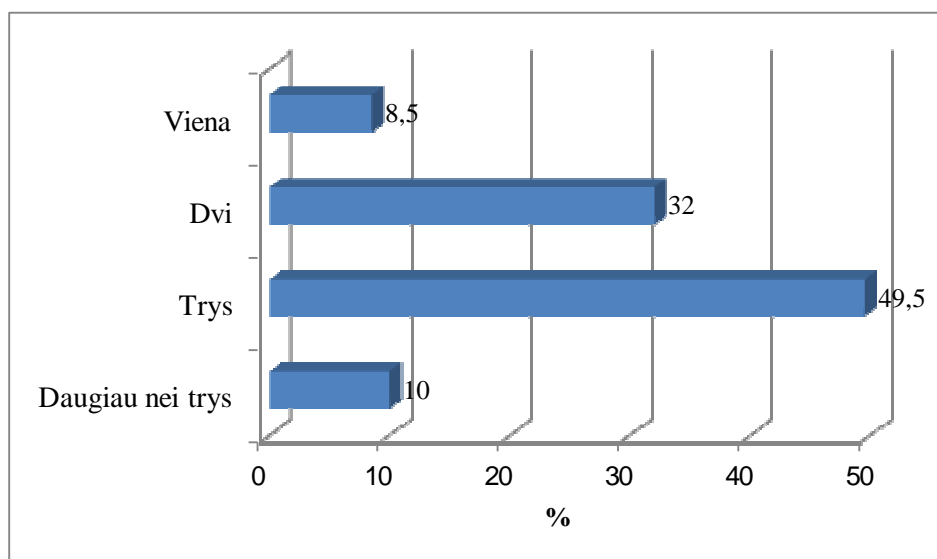
Dar vienas svarbus tyrimo elementas – tai kelintoje klasėje mokosi mokiniai, kuriems vadovauja tyrime dalyvavę pedagogai. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 3 paveiksle.



3 pav. **Mokinių klases, kurioms vadovauja pedagogai (%)**

Dauguma tyrime dalyvavusių respondentų teigė, kad šiuo metu vadovauja septintokams. Beveik ketvirtadalis pedagogų šiuo metu vadovauja šeštos klasės mokiniams. Daugiau nei dešimtadalis pedagogų teigė, kad šiuo metu vadovauja penktokams ir dešimtokams. Ir tik labai nedidelė dalis tyrime dalyvavusių respondentų šiuo metu vadovauja pradinių klasių ir vyresniųjų klasių mokiniams.

Tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kiek savaitinių valandų yra skiriama klasės auklėtojams dirbant su mokiniais. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 4 paveiksle.



4 pav. **Klasės auklėtojams skirtų savaitinių valandų skaičius (%)**

Apibendrinus gautus tyrimo duomenis matome, kad beveik pusė tyrime dalyvavusių respondentų turi tris savaitines valandas darbui su mokiniais. Daugiau nei trečdalis respondentų

teigė, kad per savaitę turi dvi savaitines valandas darbui su mokiniais. Beveik dešimtadalis pedagogų turi vieną savaitinę valandą darbui su klase.

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima daryti prielaidą, kad klasės auklėtojai neturi galimybių plėsti savo ugdomosios veiklos dėl mažo valandų skaičiaus ir taip užkerta kelią naujos veiklos kūrimui, plėtojimui, tobulinimosi galimybėms, laisvalaikio užimtumui.

Dar vienas svarbus tyrimo elementas – išsiaiškinti, kokiomis kryptimis klasės auklėtojas planuoja savo veiklą. Tyrimo metu respondentams buvo pateikti šeši teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai jų nuomonę atspindintį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 7 lentelėje.

7 lentelė

Kryptys planuojant klasės auklėtojo veiklą (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Darbas su ugdytinių ir mokinių klase	3,00	,00
2.	Bendradarbiavimas su klasėje dirbančiais mokytojais	2,90	,38
3.	Bendradarbiavimas su tėvais ir visuomene	2,88	,37
4.	Bendradarbiavimas su mokyklos vadovais bei kitais darbuotojais	2,81	,45
5.	Bendradarbiavimas su mokyklos savivaldos organais	2,55	,61
6.	Kita	1,00	,00

Pirmiausiai buvo siekiama atskleisti, kaip pasiskirstė kryptys planuojant klasės auklėtojo veiklą apskaičiuotų įverčių pagrindu. 7 lentelė atskleidė kelis interpretuotinus faktus:

- Į pirmąją vietą klasės auklėtojai labiausiai iškelia darbą su ugdytinių ir mokinių klase (M=3,00).
- Klasės auklėtojams mažiau svarbus pasirodė bendradarbiavimas su klasėje dirbančiais mokytojais (M=2,90) ir bendradarbiavimas su tėvais ir visuomene (M=2,88).
- Pedagogai mažiausiai įvertino bendradarbiavimą su mokyklos savivaldos organais (M=2,55).

Tikėtina, jog toks svarbus darbas su ugdytinių ir mokinių klase vertinimas yra todėl, kad būtent šitas tikslas apima visą klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo vertinimą.

M. Barkauskaitės (2001) teigimu, sėkmingai vadovauti mokinių veiklai ugdomajame procese ir įgyvendinti bendruomenės viziją – reiškia susidaryti savo veiklos programą, naudojant praktikoje ją papildyti, atnaujinti, kaupti papildomą medžiagą. Todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, veiksnius svarbius klasės auklėtojo veikloje. Respondentams buvo pateikti devyni teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 8 lentelėje.

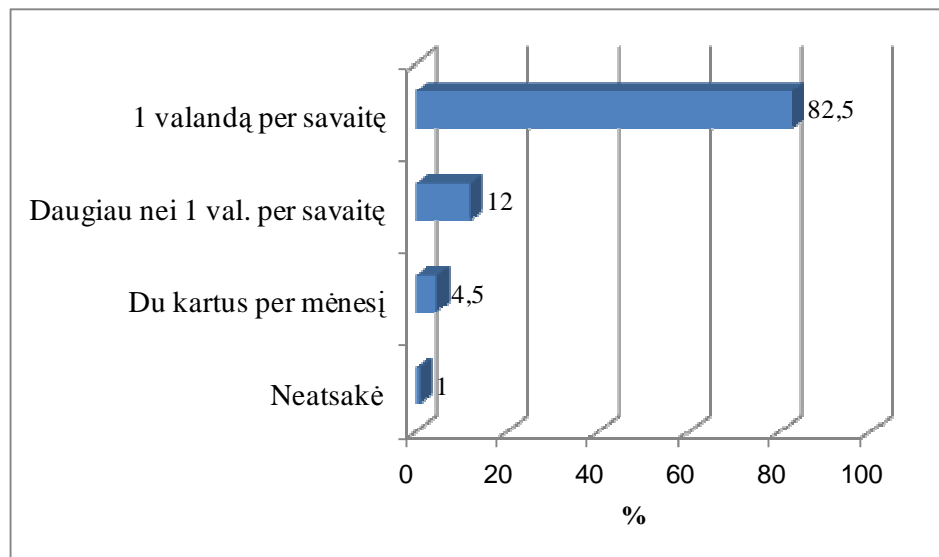
Sarbiausi veiksniai klasės auklėtojo veikloje (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Draugiški santykiai su auklėtiniais	2,98	,15
2.	Bendradarbiavimas su tėvais (globėjais)	2,95	,28
3.	Pagalba moksleiviams sprendžiant iškylančias psichologines, bendravimo problemas	2,94	,26
4.	Individualus darbas su mokiniais	2,88	,44
5.	Pagalba moksleiviams sprendžiant iškylančias mokymosi ir problemas	2,86	,42
6.	Mokinių moralinių principų ugdyimas	2,74	,49
7.	Popamokinės veiklos organizavimas	2,52	,75
8.	Lankymasis mokinių namuose	2,13	,84
9.	Kita	1,00	,00

Statistinė analizė atskleidė, kad klasės auklėtojo veikloje svarbiausia yra draugiški santykiai su auklėtiniais ($M=2,98$) ir bendradarbiavimas su tėvais (globėjais) ($M=2,95$). Klasės auklėtojams mažiau svarbus veiksnys pasirodė pagalbos suteikimas moksleiviams, sprendžiant iškilusias psichologines, bendravimo problemas ($M=2,94$). Mažiausiai pedagogai dėmesio skyrė lankymuisi mokinių namuose ($M=2,13$).

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima daryti prielaidą, kad tarp šių labiausiai vertinamų veiksnių matosi tam tikras klasės auklėtojo tinkamų veiksmų eiliškumas, t.y. pirma yra palaikomi draugiški santykiai su auklėtiniais, paskui įvertinami jų poreikiai ir interesai, paskui seka bendradarbiavimas su mokinių tėvais (globėjais) sprendžiant moksleivių psichologines, bendravimo problemas.

Klasės valandėlių metu klasės auklėtojai ir mokiniai turi skirti laiko kultūrinei, meninei, pažintinei, kūrybinei, sporto, praktinei, socialinei, prevencinei ir kitai pagal mokinių ir mokyklos poreikius parinktai veiklai, todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kiek klasės valandėlių per savaitę turi pedagogai, kad galėtų įgyvendinti visas veiklas. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 5 paveiksle.



5 pav. Klasės valandėlių skaičius per savaitę (%)

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus matome, kad klasės auklėtojai kartą per savaitę turi klasės valandėles. Daugiau nei dešimtadalis respondentų teigė, kad turi daugiau nei vieną klasės valandėlę. Tik labai nedidelė dalis pedagogų teigė, kad klasės valandėlių turi du kartus per mėnesį.

Klasės vadovas turi galimybę pats pasirinkti vadovavimo klasei veiklos formas, būdus, metodus ir kokias, ir kada aktualiausias klasės gyvenimo ar socialinių įgūdžių ugdymo temas nagrinėti, todėl tyrimo metu buvo domėtasi į ką atsižvelgia klasės auklėtojas planuodamas klasės valandėles. Respondentams buvo pateikti penki teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai jiems tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė

Atsižvelgimas planuojant klasės valandėles (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Mokinių poreikiai svarbiausi	2,36	,76
2.	Apie temas tariusi su mokiniais	2,27	,73
3.	Planai jau turi būti parašyti iki mokslo metų pradžios	2,04	,88
4.	Temos yra griežtai suplanuotos	1,72	,87
5.	Kita	1,00	,00

Buvo siekiama atskleisti, kaip pasiskirstė klasės auklėtojų nuomonė vertinant apskaičiuotų įverčių pagrindu. 9 lentelė atskleidė interpretuotinus faktus:

- Į pirmąją vietą klasės auklėtojai labiausiai iškelia mokinių poreikius (M=2,36).
- Klasės auklėtojai apie klasės valandėlių temas tariasi iš anksto su mokiniais (M=2,27).
- Mažiausiai pedagogų teigė, kad klasės valandėlių temos yra griežtai suplanuotos (M=1,72).

Gauti empiriniai duomenys leidžia daryti prielaidą, jog klasės auklėtojai planuodami klasės valandėlių temas atsižvelgia į mokinių poreikius, o tai labai svarbu bendraujant ir bendradarbiaujant su mokiniais.

Klasės auklėtojas kartu su mokiniais planuoja ir organizuoja vadovaujamos klasės veiklą atsižvelgdami į klasės bendruomenės pageidavimą, mokinių amžių, išprusimą, konkrečius darbo tikslus, sąlygas, klasės ir visos mokyklos bendruomenės gyvenimo aktualijas (Mokyklos žinios, 2011). Tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kokiais pagrindiniais kriterijais pedagogai vadovaujasi planuodami klasės valandėlių temas. Respondentams buvo pateikti penki teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 10 lentelėje.

10 lentelė

Kriterijai, kuriais vadovaujasi klasės auklėtojai planuodami klasės valandėles (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Atsižvelgiu į mokinių poreikius	2,56	,54
2.	Taikomės prie aplinkos, tuo metu vykstančių švenčių, minėjimų ir pan.	2,56	,50
3.	Tokios valandėlės išnaudojamos aktualioms visuomeninėms temoms gvildinti	2,22	,58
4.	Klasės valandėles nuolat išnaudojam ruošimuisi mokyklos renginiams	2,19	,63
5.	Kita	1,00	,00

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad pedagogai planuodami klasės valandėlių temas pirmiausia atsižvelgia į mokinių poreikius (M=2,56) ir derinasi prie aplinkos, tuo metu vykstančių švenčių, minėjimų ir pan. (M=2,56). Mažiau dėmesio skyrė teiginiui, kad klasės valandėlės išnaudojamos aktualioms visuomeninėms temoms gvildinti (M=2,22). Ir mažiausiai pedagogai akcentavo, kad klasės valandėles nuolat išnaudoja ruošimuisi mokyklos renginiams.

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad klasės auklėtojai planuodami klasės valandėlių temas, pirmiausia nori išsiaiškinti ir sužinoti mokinių poreikius. Klasės auklėtojai atsižvelgdami į mokinių norus ir pageidavimus, dažniausiai ir suplanuoja klasės valandėlių temas.

Klasės vadovo dokumentacija nėra teisiškai reglamentuota. 2010–2011 mokslo metų vienas iš Švietimo ir mokslo ministerijos iškeltų prioritetų yra savarankiška ir atsakinga mokykla. Todėl mokyklos pačios turi nuspręsti, ar tikslinga ir reikalinga fiksuoti klasės vadovo veiklą. Jei būtų apsispręsta, kad reikia raštiškai fiksuoti klasės vadovo veiklą, tuomet taip pat reiktų apsispręsti, kokia veikla bus fiksuojama ir kur ji bus fiksuojama (ar skaitmeninėje laikmenoje, ar nusistatytos formos lape, ar klasės vadovo darbo knygoje ir pan.) (Mokyklos

žinios, 2011). Todėl tyrimo metu buvo domėtasi, kas klasės auklėtojo darbe užima daugiausiai laiko. Respondentams buvo pateikti septyni teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 11 lentelėje.

11 lentelė

Daugiausia laiko klasės auklėtojo darbe užimantys veiksniai(N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Bendravimas su mokiniais	2,91	,37
2.	Darbas su mokinių dokumentacija (pažymių knygelės, dienynai, lankomumas ir pan.)	2,58	,75
3.	Atsitiktinių problemų sprendimai (nuobaudos, apdovanojimai, mokyklos renginiai ir kt.)	2,40	,83
4.	Klasės valandėlių organizavimas	2,02	,89
5.	Bendravimas su tėvais (globėjais)	2,00	,89
6.	Bendravimas ir bendradarbiavimas su mokyklos bendruomene	1,98	,84
7.	Kita	1,00	,00

Statistinė analizė atskleidė, kad klasės auklėtojai daugiausiai laiko skiria bendravimui su mokiniais (M=2,91). Mažiau dėmesio skiria darbui su mokinių dokumentacija (pažymių knygelių tvarkymui, dienynų tvarkymui, mokinių lankomumui) (M=2,58). Mažiausiai dėmesio skiria bendravimui ir bendradarbiavimui su mokyklos bendruomene (M=1,98).

Tyrimo rezultatai leidžia manyti, jog labiausiai vertinamos tokios klasės auklėtojo sferos, kaip bendravimas su mokiniais, darbas su mokinių dokumentacija, todėl galima daryti prielaidą, kad jos labiausiai susijusios su klasės auklėtojo tiesioginiu darbu.

A. Dumčienės, I. Tilindienės (2004) teigimu, klasės auklėtojo veikla yra ne tik atsakinga, bet ir gana sudėtinga, kadangi jam pavesta rūpintis vaikų ugdymu, jų fizinių ir psichinių savybių vystymu ir puoselėjimu. Mokslininkų teigimu, šio proceso metu vyksta aktyvi mokinių socializacija. Todėl tyrimo metu buvo domėtasi, su kokiais sunkumais susiduria klasės auklėtojai dirbdami su mokiniais. Respondentams buvo pateikta dešimt teiginių ir prašome prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 12 lentelėje.

Klasės auklėtojo darbe sunkiausia (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Išsikeltų tikslų įgyvendinimas	2,55	,76
2.	Planų rengimas	2,51	,78
3.	Mokinių pamokų lankomumo problemų sprendimas	2,47	,83
4.	Tėvų abejingumas vaikų pažangumui	2,41	,84
5.	Bendravimas su tėvais (globėjais)	2,39	,82
6.	Draugiški santykiai su auklėtiniais	1,95	,96
7.	Bendravimas su auklėtiniais	1,95	1,00
8.	Prevencinė veikla	1,87	,95
9.	Bendravimas su dalyko mokytojais dėl mokinių problemų	1,72	,95
10.	Kita	1,00	,00

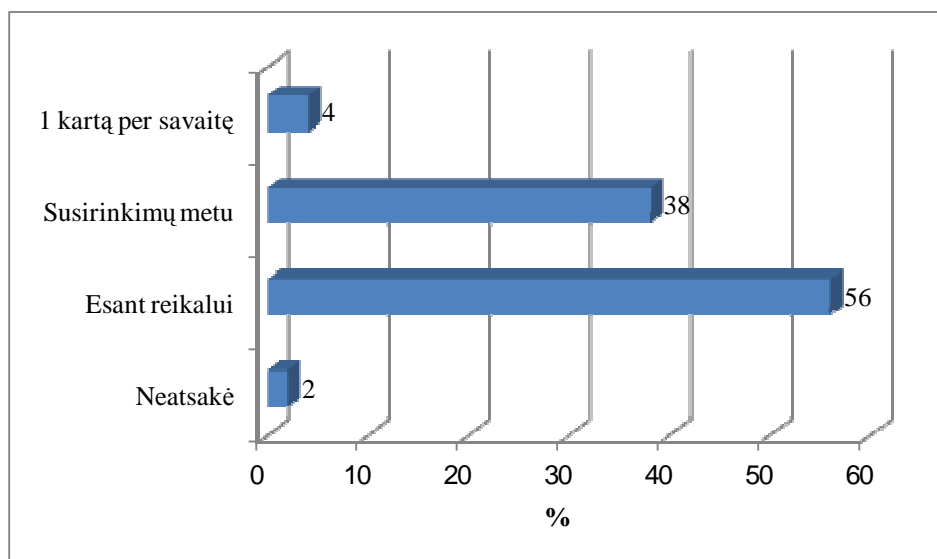
Tyrimo metu buvo siekiama atskleisti, su kokiais sunkumais susiduria klasės auklėtojai vertinant apskaičiuotų įverčių pagrindus. 12 lentelė atskleidė interpretuotinus faktus:

- Į pirmąją vietą klasės auklėtojai labiausiai iškelia išsikeltų tikslų įgyvendinimą ($M=2,55$) ir planų rengimą ($M=2,51$).
- Klasės auklėtojams mažiau svarbus pasirodė mokinių pamokų lankomumo problemų sprendimas ($M=2,47$) ir tėvų abejingumas vaikų pažangumui ($M=2,41$).
- Klasės auklėtojai mažiausiai įvertino bendravimą su dalyko mokytojais dėl mokinių problemų ($M=1,72$).

Gauti empiriniai duomenys leidžia daryti prielaidą, jog klasės auklėtojams sunkiausiai sekasi įgyvendinti išsikeltus tikslus ir parengti darbo planus.

2.4. Klasės auklėtojo požiūrio į bendradarbiavimą su šeima ir socialiniais partneriais rezultatyvumo tyrimas

Geranoriška šeimos ir pedagogų sąveika yra viena pagrindinių sąlygų nulemiančių visuminio mokinio ugdymo sėkmę, todėl šeima ir klasės auklėtojai turėtų tapti ugdymo partneriais. Todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, ar dažnai klasės auklėtojai bendrauja su mokinių tėvais. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 6 paveiksle.



6 pav. Klasės auklėtojų ir tėvų susitikimų dažnumas (%)

Daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad su mokinių tėvais susitinka tik esant reikalui. Daugiau nei trečdalis respondentų teigimu, su mokinių tėvais susitinka susirinkimų metu ir tik labai nedidelė dalis pedagogų teigė, kad su mokinių tėvais susitinka kartą per savaitę.

Apibendrinant gautus tyrimo rezultatus galima daryti prielaidą, kad tėvai per mažai įtraukiami į mokyklos bendruomenės veiklą, visą veiklos ir atsakomybės naštą perkeliant tik ant mokytojų ir iš dalies mokinių pečių (Nefas, 2001).

Mokinių tėvai gauna informaciją iš klasės auklėtojų apie tai, kokių mokymosi rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį, pagal kokius kriterijus pasiekimai bus vertinami bei kur jie bus fiksuojami ir kokiomis informavimo priemonėmis mokinių tėvai apie tai sužinos. Todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kokios tėvų informavimo priemonės yra pačios efektyviausios. Respondentams buvo pateikti septyni teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 13 lentelėje.

13 lentelė

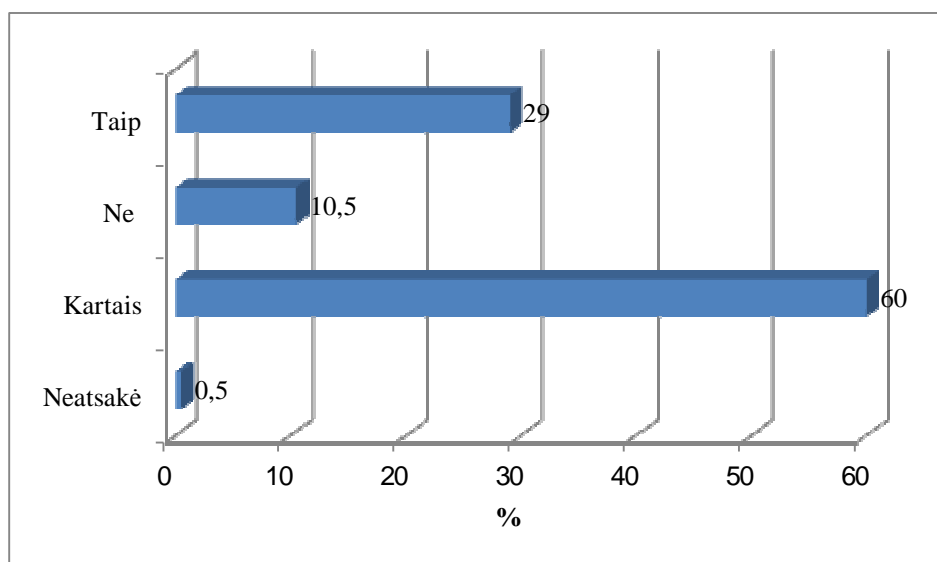
Tėvų informavimo priemonių efektyvumas (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Informacija telefonu	2,82	,52
2.	Kvietimas į mokyklą	2,62	,75
3.	Tėvų susirinkimai	2,38	,85
4.	Informacija raštu	2,38	,86
5.	Lankymasis mokinių namuose	2,09	,92
6.	Informacija elektroniniu paštu	1,62	,90
7.	Kita	1,00	,00

Statistinė analizė atskleidė, kad klasės auklėtojai apie mokinių pažangumą tėvus informuoja telefonu (M=2,82) arba kviečiasi į mokyklą (M=2,62). Klasės auklėtojams informacijos suteikimas tėvams susirinkimų metu nepasirodė svarbi informavimo priemonė (M=2,38). Mažiausiai tėvai akcentavo informacijos suteikimą tėvams elektroniniu paštu (M=1,62).

Iš gautų tyrimo rezultatų matyti, kad klasės auklėtojai teikdami informaciją apie mokinių mokymosi pasiekimus tėvams telefonu supažindina juos su apibendrintais atitinkamo mokymosi laikotarpio mokinių pasiekimų rezultatais.

M. Astrauskaitė (2008) teigia, kad atlikti įvairūs tyrimai liudija, kad tėvų domėjimasis mokyklos gyvenimu padeda mokiniui pasiekti geresnių akademinų rezultatų, jis lengviau prisitaiko mokykloje, geriau sutaria su mokytojais ir bendramoksliais. Kontaktas tarp namų ir mokyklos teigiamai veikia ne tik mokinio pasiekimus, bet ir apskritai savęs vertinimo sistemą. Todėl tyrimo metu buvo domėtasi, ar tėvai noriai bendrauja su klasės auklėtojais. Gauti tyrimo rezultatai pateikiami 7 paveiksle.



7 pav. Klasės auklėtojų ir tėvų bendravimas (%)

Daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad tėvai kartais su jais bendrauja dėl mokinių mokymosi pasiekimų ar kitų iškilusių problemų. Beveik trečdalis respondentų su mokinių tėvais bendrauja dažnai. Daugiau nei dešimtadalis klasės auklėtojų teigė, kad retai bendrauja su mokinių tėvais.

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad mokykla ir šeima yra tarsi dvi sistemos, kurios dažniausiai veikia atskirai. Todėl tėvų dalyvavimas svarbus dar ir dėl to, kad padeda panaikinti ar bent jau sumažinti spragą tarp šeimos ir mokyklos kultūros. Mokykla ir šeima, veikdamos kartu, gali padėti mokiniui siekti sėkmės. Tėvai turi žinoti, kuo gyvena

mokiniai, kokie jų pasiekimai, problemos. Bendradarbiavimas ir bendros nuostatos duoda daug geresnių rezultatų (Astrauskaitė, 2008).

Svarbiausi veiksniai lemiantys vaiko elgesį mokykloje, tuo pačiu ir pamokų lankymą yra socialinė aplinka, vaiko šeima, jo paties psichologinės savybės ir mokykla, kaip ugdymo institucija. Todėl tyrimo metu buvo svarbu sužinoti, kokiomis temomis dažniausiai bendrauja klasės auklėtojai ir tėvai. Respondentams buvo pateikti šeši teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 14 lentelėje.

14 lentelė

Temos, kuriomis bendrauja klasės auklėtojai su tėvais (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Lankomumo	2,90	,35
2.	Ugdymo organizavimo	2,52	,76
3.	Moksleivių laisvalaikio planavimo ir organizavimo	2,18	,87
4.	Ekskursijų organizavimo	2,06	,93
5.	Tėvų susirinkimų planavimo ir organizavimo	1,83	,85
6.	Kita	1,00	,00

Tyrimo metu buvo siekiama atskleisti, temas, kuriomis bendrauja klasės auklėtojai ir mokinių tėvai vertinant apskaičiuotų įverčių pagrindu. 14 lentelė atskleidė interpretuotinus faktus:

- Į pirmąją vietą klasės auklėtojai labiausiai iškelia lankomumo temą (M=2,90) ir ugdymo organizavimą (M=2,52).
- Klasės auklėtojams mažiau svarbi tema pasirodė mokinių laisvalaikio planavimas ir organizavimas (M=2,18) bei ekskursijų organizavimas (M=2,06).
- Klasės auklėtojai mažiausiai įvertino tėvų susirinkimų planavimą ir organizavimą (M=1,83).

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima daryti prielaidą, kad šiuo metu viena iš opesnių problemų, kylančių mokykloje, yra mokinių pamokų nelankymas, todėl norint išspręsti šią problemą klasės auklėtojai ir tėvai turi aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti.

Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo svarbą įrodo ir pats ugdymo procesas, todėl tyrimo metu buvo domėtasi, kuo yra naudingas klasės auklėtojo ir tėvų bendravimas. Respondentams buvo pateikti šeši teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai jų nuomonę išreiškiantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 15 lentelėje.

15 lentelė

Klasės auklėtojų ir tėvų bendravimo nauda (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau pažįsta savo auklėtinius	2,92	,28
2.	Gerina tėvų ir vaikų bendravimą	2,53	,65
3.	Įtraukia tėvus į mokyklos veiklą	2,45	,67
4.	Bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau suvokia jų mokymosi sėkmių ir nesėkmių priežastis	2,43	,64
5.	Užtikrina tėvų dalyvavimą ugdymo procese	2,16	,69
6.	Kita	1,00	,00

Statistinė analizė atskleidė, kad bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau pažįsta savo auklėtinius (M=2,92) ir gerina tėvų ir vaikų bendravimą (M=2,53). Mažiaus svarbia nauda bendraujant su mokinių tėvais auklėtojai įvardijo tėvų įtraukimą į mokyklos veiklą (M=2,45). Mažiausiai klasės auklėtojai akcentavo tėvų dalyvavimą ugdymo procese (M=2,16). R. Dobranskienės (2002) teigimu, yra labai svarbu sukurti vieningą mokytojo ir mokinių tėvų bendradarbiavimo sistemą. Bet kuri veikla iš pradžių susiplanuojama, tada pradama vykdyti.

Tėvų ir klasės auklėtojų bendradarbiavimas, tai abipusis procesas ir daugiau iniciatyvos turi rodyti abi pusės, tačiau klasės auklėtojai bendraudami su tėvais dažnai susiduria su tam tikromis problemomis. Todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, su kokiais sunkumais susiduria klasės auklėtojai bendraudami su mokinių tėvais. Respondentams buvo pateikti šeši teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 16 lentelėje.

16 lentelė

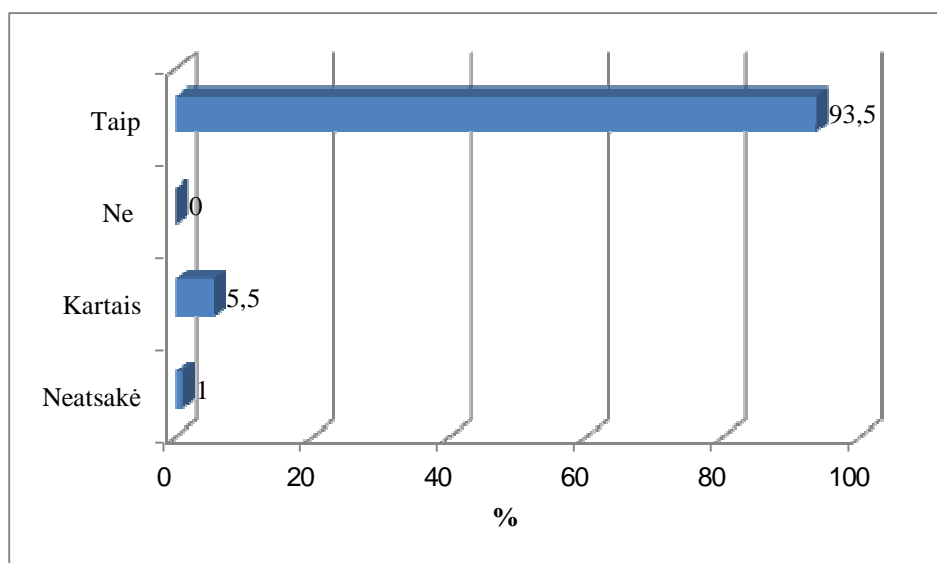
Problemos, iškylančios bendraujant su tėvais (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Tėvų užimtumas	2,85	,44
2.	Laiko stoka	2,76	,59
3.	Tėvų abejingumu	2,37	,83
4.	Neigiamas tėvų požiūris į mokyklą ir mokytojus	2,01	,90
5.	Nesuderinti tėvų ir mokytojų tarpusavio reikalavimai	1,85	,88
6.	Kita	1,00	,00

Statistinė analizė atskleidė, kad tėvų užimtumas (M=2,85) ir laiko stoka (M=2,76) yra svarbiausios problemos iškylančios bendraujant klasės auklėtojams su tėvais. Mažiaus svarbi problema buvo tėvų abejingumas (M=2,37). Mažiausiai pedagogai dėmesio skyrė nesuderintiems tėvų ir mokytojų tarpusavio reikalavimams (M=1,85).

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad didelis tėvų užimtumas, laiko stoka daro poveikį tėvų ir vaikų santykiams, mažai dėmesio skiriama vaikų priežiūrai ir auklėjimui, todėl silpnėja ryšys ne tik tarp tėvų ir vaikų, bet ir tarp tėvų ir ugdymo institucijos.

Bendravimo kultūra gali sukurti turtingą bei prasmingą mokymosi aplinką mokytojams ir mokiniams. Bendravimo ir bendradarbiavimo tema labai aktuali šiuolaikiniame pasaulyje, o ypač švietimo sistemoje, todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, ar klasės auklėtojai bendrauja su kolegomis sprenddami mokinių problemas. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 8 paveiksle.



8 pav. **Klasės auklėtojų bendravimas su kolegomis (%)**

Dauguma tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad jie bendrauja su kolegomis sprenddami mokinių problemas ir tik labai nedidelė dalis klasės auklėtojų teigė, kad tik kartais bendrauja su kolegomis sprenddami mokinių problemas.

V. Vaicekauskienė (2003) teigia, kad socializacijos procese dalyvauja įvairūs specialistai: mokytojai, auklėtojai, mokiniai, tėvai, socialiniai pedagogai, psichologai. Todėl šių grupių bendravimas ir bendradarbiavimas yra būtinas, nes, tik suderinus savo veiklos funkcijas ir priemones, galima pasiekti teigiamą rezultatą. Todėl tyrimo metu buvo domėtasi, dėl kokių priežasčių klasės auklėtojai bendrauja su pedagogais. Respondentams buvo pateikti šeši teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 17 lentelėje.

17 lentelė

Priežastys, skatinančios klasės auklėtojus bendrauti su pedagogais (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Dėl mokinių pažangumo	2,83	,41
2.	Dėl mokymosi rezultatų	2,81	,38
3.	Dėl bendravimo problemų	2,63	,55
4.	Dėl elgesio problemų	2,62	,49
5.	Supažindina dalykų mokytojus, dirbančius klasėje su individualiomis mokinių savybėmis	2,47	,58
6.	Kita	1,00	,00

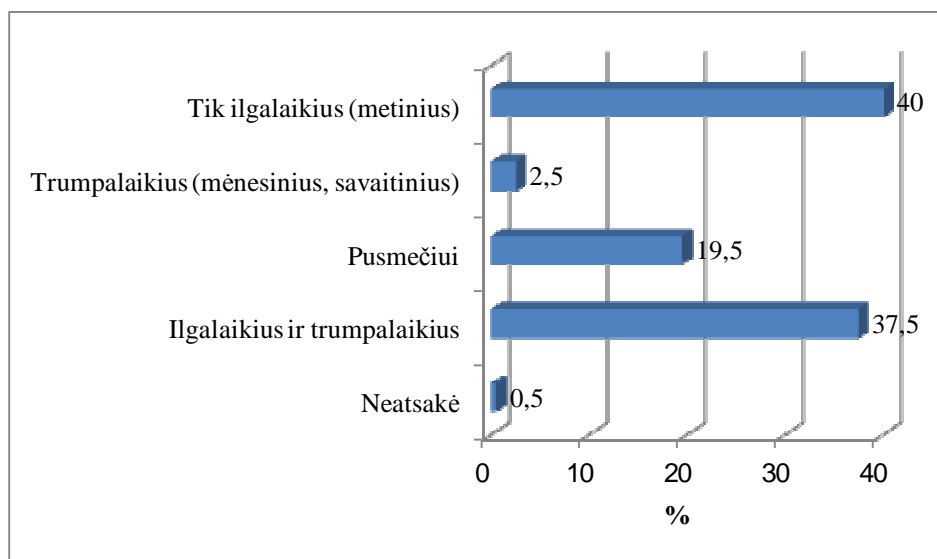
Tyrimo metu buvo siekiama atskleisti, priežastis, skatinančias klasės auklėtojus bendrauti su kolegomis vertinant apskaičiuotų įverčių pagrindu. 17 lentelė atskleidė interpretuotinus faktus:

- Į pirmąją vietą klasės auklėtojai labiausiai iškelia mokinių pažangumo svarbą (M=2,83) ir mokymosi rezultatus (M=2,81).
- Klasės auklėtojams mažiau svarbus bendravimas su kolegomis pasirodė dėl mokinių bendravimo problemų (M=2,63).
- Klasės auklėtojai mažiausiai įvertino supažindinimą dalykų mokytojus, dirbančius klasėje su individualiomis mokinių savybėmis (M=2,47).

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad klasės auklėtojai bendraudami su pedagogais labiausiai akcentuoja mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimą.

2.5. Klasės auklėtojų veiklos įsivertinimo analizė

Tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kokius veiklos planus klasės auklėtojai sudarinėja. Respondentams buvo pateikti penki teiginiai ir prašoma pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 9 paveiksle.



9 pav. Klasės auklėtojų rengiami veiklos planai (%)

Dauguma tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad sudaro ilgalaikius (metinius) veiklos planus. Daugiau nei trečdalis klasės auklėtojų įvardijo, kad veiklos planus daro ilgalaikius ir trumpalaikius. Beveik penktadalis respondentų veiklos planus sudaro pusmečiui. Ir mažiausiai klasės auklėtojai akcentavo, kad sudaro trumpalaikius veiklos planus.

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad veiklos planavimas yra labai svarbi ir privaloma klasės auklėtojo funkcija.

Tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kuo klasės auklėtojai remiasi sudarinėdami veiklos planus. Respondentams buvo pateikti septyni teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 18 lentelėje.

18 lentelė

Veiksniai, kuriais remiantis yra sudarinėjami veiklos planai (N=200)

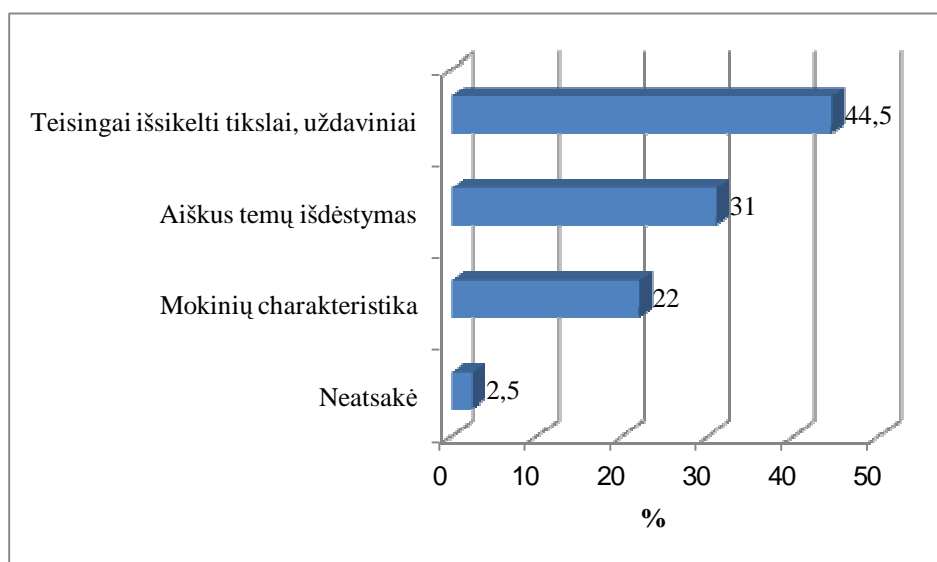
RN	Teiginiai	M	SD
1.	Bendrosiomis programos, išsilavinimo standartais ir kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais	2,68	,59
2.	Vadovų reikalavimais	2,65	,66
3.	Ugdymo įstaigos tikslais	2,45	,74
4.	Mokinių poreikiais	2,35	,73
5.	Savo nuožiūra	2,08	,84
6.	Kolegų patarimais	1,94	,73
7.	Kita	1,00	,00

Statistinė analizė atskleidė, kad klasės auklėtojai sudarydami veiklos planus remiasi bendrosiomis programos, išsilavinimo standartais ir kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais (M=2,68) bei vadovų reikalavimais (M=2,65). Mažiau klasės auklėtojai sudarydami

veiklos planus vadovaujasi ugdymo įstaigos tikslais ($M=2,45$). Mažiausiai respondentai akcentavo kolegų patarimus ($M=1,94$) rengiant veiklos planus.

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad klasės auklėtojai sudarinėdami veiklos planus remiasi bendrosiomis programos, išsilavinimo standartais ir kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais, tačiau juos tobulina ir keičia atsižvelgdami į aplinkybes.

Klasės auklėtojo veiklos planavimas yra labai svarbus ir atsakingas darbas, nes nuo to priklauso auklėjamojo darbo kryptys ir pobūdis, todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kas klasės auklėtojo veiklos plane yra svarbiausia. Respondentams buvo pateikti keturi teiginiai ir prašoma pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 10 paveiksle.



10 pav. Klasės auklėtojų veiklos planuose svarbiausia (%)

Beveik pusė tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad veiklos plane yra svarbiausi teisingai išsikelti tikslai ir uždaviniai. Daugiau nei trečdalis klasės auklėtojų teigė, kad svarbiausia sudarant veiklos planus yra aiškus temų išdėstymas. Mažiausiai buvo klasės auklėtojų akcentuojama mokinių charakteristika sudarant veiklos planus.

Atviro tipo anketos klausimams išanalizuoti taikytas **content analizės metodas**. Klasės auklėtojų buvo klausama, kokių veiklos rezultatų siekia. *Kaip matyti 19 lentelėje buvo išskirtos 2 kategorijos („darbas su klase“ ir „bendravimas su mokinių tėvais“), apibūdinančios, respondentų nuomone, apie veiklos rezultatų siekimą (žr. 19 lentelę).*

Veiklos rezultatų siekimas, (N=147)

Kategorija	Subkategorija	Skaičius (n)	Patvirtinantis teiginys
Darbas su klase	Taisyklių sukūrimas	19	„<...>Pradėdama dirbti su klase pirmiausia su mokiniais susikūriau bendras taisykles<...>“.
	Individualus darbas su mokiniu	15	„<...>Dažnai mokiniams reikia individualių pokalbių<...>“.
	Koordinuoti ugdomąjį procesą	32	„<...>Mokymosi procesas pats svarbiausias<...>“.
Bendravimas su mokinių tėvais	Šeimos pažinimas	21	„<...>Dirbant su mokiniu reikia pažinti ir jo šeimą <...>“.
	Tarpusavio pasitikėjimo siekimas	28	„<...>Tėvai ne visada pasitiki pedagogais<...>“.
	Tėvų lūkesčių išsiaiškinimas	32	„<...>Tik bendraujant su tėvais ir mokiniais galima išsiaiškinti jų lūkesčius.<...>“.

Darbo su klase kategorija apibūdinama trejomis subkategorijomis: „taisyklių sukūrimas“, „individualus darbas su mokiniu“, „koordinuoti ugdomąjį procesą“.

Labiausiai klasės auklėtojų akcentuojamas darbo su klase veiklos metodas yra „ugdomojo proceso koordinavimas“ (n=32), mažiau – „taisyklių sukūrimas“ (n=15), mažiausiai – „individualus darbas su mokiniu“ (n=32).

Bendravimo su tėvais kategorija apibūdinama trejomis subkategorijomis: „šeimos pažinimas“, „tarpusavio pasitikėjimo siekimas“, „tėvų lūkesčių išsiaiškinimas“.

Labiausiai klasės auklėtojų akcentuojamas bendravimo su mokinių tėvais veiklos metodas yra „tėvų lūkesčių išsiaiškinimas“ (n=32), mažiau – „tarpusavio pasitikėjimo siekimas“ (n=28), mažiausiai – „šeimos pažinimas“ (n=21).

Norint išmatuoti klasės auklėtojo darbo rezultatyvumą, mokiniai turėtų būti įtraukti į klasės auklėtojo veiklos sudarymą. Todėl tyrimo metu buvo domėtasi, kaip klasės auklėtojai išmatuoja savo darbo rezultatyvumą. Respondentams buvo pateikti keturi teiginiai ir prašoma prie kiekvieno pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 20 lentelėje.

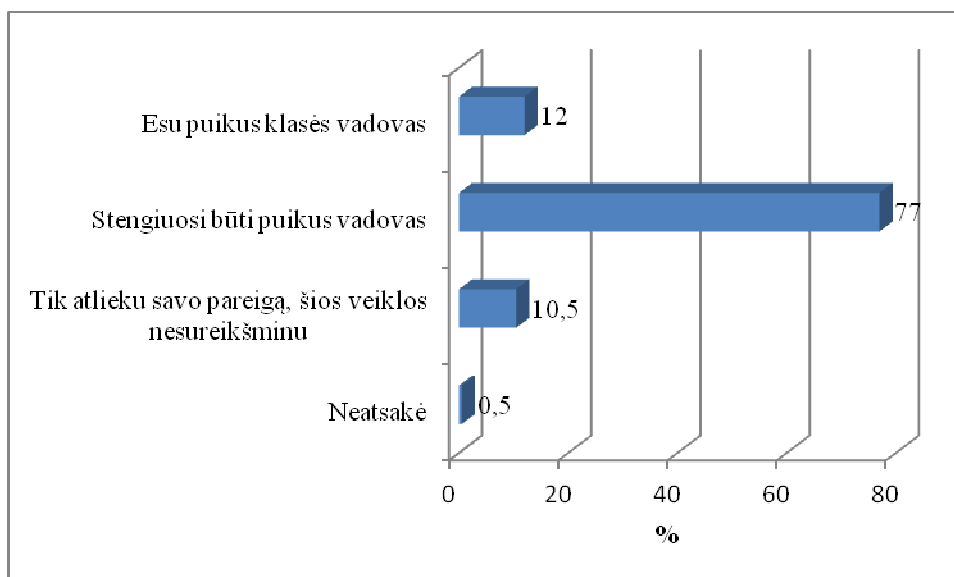
Klasės auklėtojų darbo rezultatyvumo vertinimas (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Jei mokiniai aktyviai dalyvauja klasės valandėlėse, popamokinėje veikloje – tai jau puikus rezultatas	2,49	,70
2.	Įgyvendinti planai – pasiektas rezultatas	2,43	,76
3.	Darbo rezultatyvumo nematuoju	1,41	,61
4.	Kita	1,00	,00

Statistinė analizė atskleidė, kad klasės auklėtojai savo darbo rezultatyvumą vertina pagal mokinių dalyvavimą klasės valandėlėse, popamokinėje veikloje (M=2,49). Dalis klasės auklėtojų savo darbo rezultatyvumą vertina pagal įgyvendintus planus. Mažiausiai klasės auklėtojų akcentavo, kad savo darbo rezultatyvumo nematuoja (M=1,41).

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad klasės auklėtojams yra svarbus darbo rezultatyvumo vertinimas, o tai geriausiai atsispindi bendraujant ir bendradarbiaujant su klase, todėl galima daryti prielaidą, kad klasės auklėtojas, norėdamas sklandžiai bendrauti su mokiniais, turėtų mokėti nustatyti darbo metodus.

Klasės auklėtojas turi sumaniai vadovauti klasei ir pozityviai įtakoti kiekvieno mokinio ir klasės kaip socialinės grupės gyvenimą (Pivorienė, Sturlienė, 2003), todėl tyrimo metu buvo svarbu išsiaiškinti, kaip savo vadovavimą klasei vertina klasės auklėtojai. Respondentams buvo pateikti keturi teiginiai ir prašoma pažymėti labiausiai tinkantį atsakymo variantą. Gauti tyrimo duomenys pateikiami 11 paveiksle.



11 pav. Vadovavimo klasei įsivertinimas (%)

Daugiau nei pusė tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad stengiasi būti gerais vadovais. 12,0% respondentų teigė, kad yra puikūs klasės vadovai. Dešimtadalis klasės auklėtojų tik atlieka savo darbą ir šios veiklos nesureikškina.

Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad ugdymo procese klasės vadovas yra savotiškas centras, jis prisiima didelę atsakomybę už mokinio tobulėjimą, sėkmingą kūrybinių galių bei intelekto vystymą (Pivorienė, Sturlienė, 2003).

IŠVADOS

1. Mokslinė literatūros analizė atskleidė, kad klasės auklėtojas turi būti diplomatiškas, geranoriškas, pasitikintis savimi ir kitais. Todėl išskiriamos šios pedagogo – auklėtojo pagrindinės veiklos dalys: planavimas ir pasirėngimas, klasės atmosferos kūrimas, mokymas, profesinė atsakomybė.

2. Klasės auklėtojui veiklos krypčių pasirinkimas yra gana platus. Šiame procese svarbiausia – nustatyti veiklos prioritetus, jų pedagoginę vertę, siekiant realizuoti numatytus tikslus. Kadangi klasės vadovo ir jo auklėtinių sąveikavimo pagrindas yra glaudus bendravimas ir bendradarbiavimas, tai veiklos kryptį gali pasirinkti ne tik auklėtojas, bet ir jo auklėtiniai. Klasės auklėtojo veiklos planavimas yra labai svarbus ir atsakingas darbas, nes nuo to priklauso auklėjamojo darbo kryptys ir pobūdis.

3. Vienas pagrindinių klasės ugdymo tikslų yra mokinių socialinių įgūdžių lavinimas ir klasės formavimas į organizuotą grupę su jos narių tikslais ir pareigomis, skirtomis bendriems klasės ir mokyklos tikslams. Klasės auklėtojas sistemingai stebėdamas mokinių mokymosi rezultatus, organizuodamas klasėje tarpusavio pagalbą, palaikydamas kontaktus su dėstančiais mokytojais turi nepamiršti reikšmingų kontaktų su mokinių tėvais.

4. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad tarp labiausiai vertinamų veiksmų matomas tam tikras klasės auklėtojo tinkamų veiksmų eiliškumas, t.y. pirma yra palaikomi draugiški santykiai su auklėtiniais, po to įvertinami jų poreikiai ir interesai, vėliau seka bendradarbiavimas su mokinių tėvais (globėjais) sprendžiant moksleivių psichologines, bendravimo problemas.

5. Apibendrinus gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad klasės auklėtojai planuodami klasės valandėlių temas, pirmiausia nori išsiaiškinti ir sužinoti mokinių poreikius. Klasės auklėtojai atsižvelgdami į mokinių norus ir pageidavimus, dažniausiai ir suplanuoja klasės valandėlių temas.

6. Tyrimo rezultatai leidžia manyti, jog labiausiai vertinamos tokios klasės auklėtojo sferos, kaip bendravimas su mokiniais, darbas su mokinių dokumentacija, todėl galima daryti prielaidą, kad jos labiausiai susijusios su klasės auklėtojo tiesioginiu darbu.

7. Statistinė analizė atskleidė, kad bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau pažįsta savo auklėtinius ir gerina tėvų bendravimą su vaikais.. Mažiaus svarbia nauda bendraujant su mokinių tėvais auklėtojai įvardijo tėvų įtraukimą į mokyklos veiklą. Mažiausiai klasės auklėtojai akcentavo tėvų dalyvavimą ugdymo procese.

8. Klasės auklėtojai bendraudami su pedagogais labiausiai akcentuoja mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimą.

9. Klasės auklėtojai sudarinėdami veiklos planus remiasi bendrosiomis programos, išsilavinimo standartais ir kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais, tačiau juos tobulina ir keičia atsižvelgdami į aplinkybes. Beveik pusė tyrime dalyvavusių klasės auklėtojų teigė, kad veiklos plane yra svarbiausi teisingai išsikelti tikslai ir uždaviniai. Daugiau nei trečdalis klasės auklėtojų teigė, kad svarbiausia sudarant veiklos planus yra aiškus temų išdėstymas.

REKOMENDACIJOS

Atlikus klasės auklėtojo ugdomosios veiklos rezultatyvumo kriterijų tyrimą, *rekomenduojama:*

1. Norint sėkmingai suplanuoti klasės auklėtojo veiklą, rekomenduojama dalyvauti seminaruose, mokymuose, kad būtų sistemingai planuojamas veiklos procesas.
2. Klasės auklėtojui, rengiant ugdymo planą rekomenduojama atsižvelgti į mokinių pageidavimus ir pasiūlymus.
3. Klasės auklėtojams rekomenduojama labiau skatinti mokinių tėvus dalyvauti ugdymo procese.
4. Klasės auklėtojui organizuojant popamokinę veiklą, rekomenduojama derinant ugdomosios veiklos įvairovę sudominti mokinius ir įtraukti juos į ugdymo procesą.

LITERATŪRA

1. Ališauskienė S., Miltenienė L. (2004). *Bendradarbiavimas tenkinant specialiuosius ugdymosi poreikius*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
2. Astrauskaitė M. (2008). Tėvai ir mokykla – atsakomybės dalybos. *Psichologija* 9, p. 5.
3. Barkauskaitė M. (2001). *Paauglys dabartinėje visuomenėje. SOS Vaikų kaimų Lietuvoje draugija*. Vilnius: UAB „Efrata“.
4. Barkauskaitė M. (2001). *Klasės auklėtojo knyga*. Vilnius: UAB „Efrata“.
5. Barkauskaitė M., Strutinskaitė J. (2000). Mokyklos vertinimo koncepcijos metmenys. *Ugdymo problemos*, 5 (32), p. 200-230.
6. Butkienė G., Kepalaitė A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius: Margi raštai.
7. Bitinas B. (2004). *Hodegetika: auklėjimo teorija ir technologija*. Vilnius: Kronta.
8. Briedis M., Bankauskienė N. ir kt. (2007). *Metodinės rekomendacijos mokytojų veiklai vertinti*. Vilnius: Vilnius Švietimo ir mokslo ministerija.
9. Carr D. (2000). *Professionalism and Ethics in Teaching*. London: Routledge.
10. Charles C. M. (1999). *Pedagoginio tyrimo įvadas*. Vilnius: Alma littera.
11. Chreptavičienė V., G. Tautkevičienė (2010). Informacinių technologijų panaudojimas pedagogų bendradarbiavimui: pedagoginės informacijos duomenų bazės „Korys“ atvejis. *Socialiniai mokslai*, 2(68), p. 85-93.
12. Dapkienė S. (2002). Mokyklos ir šeimos bendradarbiavimas. *Pedagogika*, 61, p. 19-21.
13. Dapkienė S. (2003). *Klasės auklėtojas ir tėvai – partneriai*. Šiauliai: UAB „Litera“.
14. Dapkienė S. (2003). *Klasės auklėtojas*. Šiauliai: ŠU leidykla.
15. Dobranskienė R. (2004). *Mokyklos bendruomenės vadyba*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
16. Dumčienė A., Tilindienė I. (2004). *Auklėjimo teorijos seminarai*. Studijų knyga. Kaunas: Kūno kultūros akademija.
17. Gailienė D., Bulotaitė L., Sturlienė M. (1996). *Aš myliu kiekvieną vaiką*. Vilnius: Margi raštai.
18. Gaižutis A. (2003). *Pedagogika – kultūros versmė. Lietuvos mokslas. Akademinė edukologija*. Vilnius: VĮ Mokslotyros institutas.
19. Giovanni I. (2001). *Hacia el mejoramiento de los procesos evaluativos en relación con el aprendizaje*. T-Kit on Educational Evaluation in Youth Work.
20. Gudaitė L., Laurinčiukienė L. (2010). *Žingsniai link veiksmingo planavimo*. Vilnius: UAB „Baltijos kopija“.

21. Hargreaves A. (1999). *Keičiasi mokytojai, keičiasi laikai*. Vilnius: Tyto alba.
22. Herm S. (2006). „Sunkūs“ vaikai. *Praktiniai patarimai auklėtojams ir tėvams*. Vilnius: Alma littera.
23. Hopkins D., Ainscow M., West M. (1998). *Kaita ir mokyklos tobulinimas*. Vilnius: Tyto alba.
24. Ivanauskienė F. (2000). *Individualioji klasės auklėtojo veiklos programa*. Radviliškis: UAB „Litera“.
25. Ivanauskienė F. *Strateginis klasės auklėtojo veiklos planavimas*. [Žiūrėta 2011-08-10]. Prieiga per internetą:
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:QrRHILHMxQEJ:www.asg.utena.lm.lt/informacija/kl_au_plan.doc+klases+aukletejas&hl=lt&gl=lt>.
26. Indrašienė, V. (2004). *Pedagogikos paskaitų konspektas*. [Žiūrėta 2011-10-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.vpu.lt/socpedagogika/pedagogikoskursas/pedkonspektai.doc>>.
27. Indrašienė V., Kvieskienė G., Merfeldaitė O. (2007). Tarpdalykinės socialinės – pedagoginės pagalbos komandos veiklos modelis, sprendžiant vaikų socialinės atskirties problemas. *Tiltai*, 4(41), p. 97-108.
28. Išoraitė M. (2005). *Veiklos rezultatyvumo vertinimo ypatumai švietimo institucijose*. [Žiūrėta 2011-12-10]. Prieiga per internetą:
<http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:kQKofQK8ntMJ:www.smf.su.lt/documents/konferencijos/Galvanauskas%25202005/2005%2520m.%2520leidinys/Isoraite.pdf+Aukl%C4%97jimo+rezultatyvumas+ir+jo+vertinimas&hl=lt&gl=lt&pid=bl&srcid=ADGEESiaBkMzi6TtbnuyiTpzMvQiaJJar_X8QE6UEXGOZy1huPDU6kPk5SSf7VuxMXWbQ9aIkUuIbM9umprNO0GqP9BN2uCnj8sXZU05wYMGU_D5DZwqXzoPwgJnaoqirxcvNc5kc&sig=AHIEtbTQBXdEntt_pdcnX9YC5oEhnKttg>.
29. Jensen E. (2001). *Tobulas mokymas*. Vilnius: AB OVO.
30. Jovaiša L. (1993). *Pedagogikos terminai*. Kaunas: Šviesa.
31. Jovaiša L. (1995). *Edukologijos pradmenys*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
32. Jovaiša L. (2001). *Edukologijos įvadas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
33. Juodaitytė A., Karzinauskienė R. (2007). Kokybės vadybos principų raiška mokyklos ir šeimos bendradarbiavimo procesuose. *Mokytojų ugdymas*, 9, p. 24-41.
34. Kasiulis J., Barvydienė V. (2003). *Vadovavimo psichologija*. Kaunas: Technologija.
35. Kardelis K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Judex.

36. Karmaza E., Grigutytė N., Karmazė E.G. (2007). *Smurtas mokykloje: prevencija ir pagalba. Metodinės rekomendacijos*. Vilnius: Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras.
37. Kontautienė R. (2001). Pedagoginio bendradarbiavimo plėtotė mokykloje: sisteminio tyrimo prielaidos. *Tiltai*, 1, p. 59-63.
38. *Klasės auklėtojo vaidmuo ugdymo procese*. (2006). [Žiūrėta 2011-09-10]. Prieiga per internetą: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:5uHpDeFFIAYJ:www.asg.utena.lm.lt/informacija/kl_au_vaidmuo.doc+32.+Klas%C4%97s+aukl%C4%97tojo+vaidmuo+ugdymo+proceses&hl=lt&gl=lt>.
39. Kulikauskienė R. (2010). Šiuolaikinės pamokos vadyba: kai kurie metodiniai aspektai. *Švietimas: politika, vadyba, kokybė*, 3(6), p. 20-28.
40. Lamanauskas V., Railienė L. (2010). Aktualios švietimo sistemos problemos: vyresnių klasių moksleivių pozicija. *Švietimas: politika, vadyba, kokybė*, 2(5), p. 39-46.
41. Laužackas R. (2000). *Mokymo turinio projektavimas. Standartai ir programos profesiniame rengime*. Kaunas: VDU leidykla.
42. Laužackas, R. (2002). Žinių visuomenės iššūkiai ir profesijos mokytojų tęstinis mokymasis. *Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*, Nr. 4, p. 16-25.
43. Leliūgienė I., Simanavičiūtė I. (2010). Pedagoginis tėvų švietimas kaip sėkmingos vaikų socializacijos prielaida. *Socialinis darbas*, 9(1), p. 114-121.
44. Lepeškieienė V., Butkienė O. G., Steevens L., Werkhoven W. (2001). *Mokykla ant žmogiškumo pamatų*. Vilnius: Alma littera.
45. Lukoševičius A., Tijūnėlienė O. (2002). Reikalavimai reformuotos mokyklos klasės auklėtojui. *Pedagogika*, 57, p. 89-95.
46. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymas dėl bendrųjų socialinės pedagoginės pagalbos teikimo nuostatų. (2004). *Valstybės žinios*, 100-3729.
47. LR Švietimo įstatymas. (2003). *Valstybės žinios*, 63-2853.
48. *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrieji nuostatai*. LR Švietimo ir mokslo ministro 1999 08 23 įsakymas Nr. 966. [Žiūrėta 2011-07-14]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/1999-08-23-966.htm>.
49. *Lietuvos švietimo koncepcija*. (1992). Vilnius: Leidybos centras.
50. Manning M.L.(2002). *Developmentally Appropriate Middle Level Schools*. Association for Childhood Education International, United States.
51. Malinauskas R. (2000). Žmonių bendravimo ir bendradarbiavimo problemos bei pedagogų socialinio rengimo būtinybė. *MD Pedagogika*, 40, p. 121-135.

52. Martišauskienė E. (2000). Klasės auklėtojas ugdymo procese. *Pedagogika*, 41, p. 9-14.
53. Merfeldaitė O. (2009). Tėvų ir mokyklos bendradarbiavimo stiprinimas sprendžiant vaikų socializacijos problemas. *Socialinis ugdymas*, 8(19), p. 59-71.
54. Moon J. A. (2006). *Handbook of reflective and experiential learning: theory and practice*. LondonNew York: Routledge Falmer.
55. *Mokyklos žinios* (2011). [Žiūrėta 2012-04-10]. Prieiga per internetą:
<<http://www.smm.lt/mz/klausimas-3/#more-340>>.
56. Nefas S. (2001). *Mokyklos bendruomenės svarba vietos bendruomenėje*. Ugdymas ir informacinės visuomenės kūrimas. VIII tarptautinė mokslinė konferencija. Vilnius: VPU leidykla.
57. Petrikaitytė L. (2003). *Šeimos ir pedagogo bendradarbiavimo ypatumai. Nuo pokyčio link asmenybės kaitos darželyje ir pradinėje mokykloje. Pranešimų tezės*. Vilnius: Alma littera.
58. Platūkienė V. (2008). Kad vaikai sugrįžtų mokytis. Mokytojo vaidmens svarba. *Švietimo naujienos*, 7 (262), p. 5.
59. Pivorienė R. V., Sturlienė N. (2003). *Klasės vadovo ABC: darbas su mokiniais*. Švietimo ir mokslo ministerija, Vilniaus miesto psichologinė-pedagoginė tarnyba. Vilnius: Efrata.
60. Pivorienė R. V., Sturlienė N. (2005). *Mūsų klasė*. Vilnius: Tyto alba.
61. Račiulaitytė R., Juodienė E. (2008). *Mokytojų kasdieninės veiklos planavimo svarba ir prasmingumas*. [Žiūrėta 2011-11-03]. Prieiga per internetą:
<http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:NejzzKzI2EQJ:construct.lt/akiracioweb/wpcontent/uploads/2010/12/12.pdf+Mokytoj%C5%B3+kasdienin%C4%97s+veiklos+planavimo+svarba+ir+prasmingumas&hl=lt&gl=lt&pid=bl&srcid=ADGEESimIu2Gv18OGTqwSv7o5mCAIJYQY0jkF2IUHQ2zHtimb8LV78TVIINQzOStdmif20ICpapm09c7FdqIivB5RgXzwfR15wqGbx1_IsBIWDOMUb11pllTz_eKZrXkuD5DG0FUlqB&sig=AHIEtbQhgttlqsNWT31v_MC-qZuraX8-IQ>.
62. Rajeckas V. (2004). *Pedagogikos pagrindai*. Vilnius: VPU leidykla.
63. Rajeckas V. (2002). Mokymas – ugdymo bendrojo lavinimo mokykloje pagrindas. *Pedagogika*, 62, p. 33-37.
64. Радугина А. (1999). *Культурология (Учебное пособие)*. Ростов-на-Дону: Феникс.
65. Redding S. (2000). *Parent's and Learning*. Brussels: International Akademy of Education.
66. Rosenholtz S.J. (1989). *Teacher's Workplace: The Social Organization of Schools*. White Plains. NY: Longman, 174.

67. Rudzkienė V. (2005). *Socialinė statistika*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras.
68. Saulėnienė S. (2003). *Dailės pedagogo šiuolaikinės kompetencijos struktūra: modelio pagrindimas Lietuvos švietimo aspektu: daktaro disertacijos santrauka*. Kaunas: KTU.
69. Sikorskytė – Voišnienė V. (1997). *Klasės vadovo atmintinė*. Vilnius: Eugrimas.
70. Survutaitė D., Žilionis J. (2003). J Laužikas apie mokyklos ir šeimos ryšius. *Pedagogika*, 68, p. 71-75.
71. Styles D. (2002). *Klasės susirinkimai*. Vilnius: Tyto alba.
72. Šeputis A. *Mokykla, kuriai priklausau*. [Žiūrėta 2011-09-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.sac.smm.lt/images/file/priedai/Isejo%20tevelis.pdf>>.
73. *Švietimo gairės*. (2002). Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos 2003 – 2012 projektas. Vilnius: Spauda.
74. Tidikis R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto leidybos centras.
75. Vaicekauskienė V. (2003). Neįgalių vaikų ugdytojų požiūris į bendradarbiavimą. *Socialinis darbas*. 1(3), p. 57–71.
76. Valackienė A., Mikėnė S. (2008). *Sociologinis tyrimas: metodologija ir atlikimo metodika*. Kaunas: Technologija.
77. Valackienė A. (2005). *Sociologinis tyrimas*. Kaunas: Technologija.
78. Vanagienė E. (2005). *Klasės vadovo užrašai*. Šiauliai: Lucilijus.
79. Vasiliauskas R. (2005). *Vertybių pedagogika. Įžvalgos į vertybių ugdymo teoriją ir praktiką*. Vilnius: VPU leidykla.
80. Večkienė N., Jucevičienė P. ir kt. (1996). *Švietimo vadybos įvadas*. Kaunas: Technologija.
81. Vengalienė J. (2004). *Klasės vadovo knyga*. Kaunas: Linos pasaulis.
82. Želvys R. (2001). *Švietimo vadyba pagrindai: mokomoji priemonė*. Vilnius: VU leidykla.

PRIEDAI

GERBIAMI KLASIŲ AUKLĖTOJAI,

Šios apklausos tikslas – atskleisti planavimo svarbą klasės auklėtojo darbe, kiek jis lemia Jūsų darbo rezultatyvumą. Apklausa leis geriau suprasti su kokiais sunkumais susiduriate planuodami savo veiklą.

**NUOŠIRDŽIAI KVICIAME DALYVAUTI APKLAUSOJE ...
JŪSŲ NUOMONĖ LABAI SVARBI!**

Anketa yra **ANONIMINĖ**.

Vardo ir pavardės rašyti nereikia.

Jūsų atsakymai **nebus skelbiami pavieniui**.

Skelbsime tik **apibendrintus** duomenis.

Atsakymą pažymėkite x arba įrašykite.

Darbas su auklėtiniais:

Kiek metų jau vadovaujate klasei(-ėms)?

Pirmi metai	2-5 metai	6-10 metų	11-15 metų	16 ir daugiau metų
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Jūsų vadovaujama klasė šiuo metu yra:

Penktokai	Šeštokai	Septintokai	Dešimtokai	Dvyliktokai
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)				

Kiek savaitinių valandų Jums skirta vadovavimui klasei?

Viena	Dvi	Trys	Daugiau nei trys	Neskirta
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)				

Apibūdinkite savo, klasės auklėtojo, veiklos tikslus (įrašykite):

1.
2.
3.

Klasės auklėtojo veiklą planuojate tokiomis kryptimis:

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Darbas su ugdytiniu ir mokinių klase	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendradarbiavimas su klasėje dirbančiais mokytojais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendradarbiavimas su mokyklos vadovais bei kitais darbuotojais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendradarbiavimas su mokyklos savivaldos organais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendradarbiavimas su tėvais ir visuomene	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Kita (atsakymą įrašykite)

Kas yra svarbiausia klasės auklėtojo darbe?

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Draugiški santykiai su auklėtiniais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendradarbiavimas su tėvais (globėjais)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Padeda moksleiviams spręsti iškylančias psichologines, bendravimo problemas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Mokinių moralinių principų ugdymas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Lankymasis mokinių namuose	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Individualus darbas su mokiniais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Popamokinės veiklos organizavimas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Padeda moksleiviams spręsti iškylančias mokymosi ir problemas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Kiek klasės valandėlių turite per savaitę?

1 valandą per savaitę	Daugiau nei 1 val. per savaitę	Du kartus per mėnesį
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

Į ką atsižvelgiate planuojant klasės valandėles?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Mokinių poreikiai svarbiausi	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Temos yra griežtai suplanuotos	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Planai jau turi būti parašyti iki mokslo metų pradžios	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Apie temas tariuosi su mokiniais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

†

Kokiais pagrindiniais kriterijais remiatės planuodami klasės valandėlių temas?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Atsižvelgiu į mokinių poreikius	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Taikomės prie aplinkos, tuo metu vykstančių švenčių, minėjimų ir pan.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Klasės valandėles nuolat išnaudojam ruošimuisi mokyklos renginiams	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tokios valandėlės išnaudojamos aktualioms visuomeninėms temoms gvildinti	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Klasės auklėtojo darbe daugiausia laiko užima:

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Bendravimas su mokiniais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendravimas su tėvais (globėjais)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Darbas su mokinių dokumentacija (pažymių knygelės, dienynai, lankomumas ir pan.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Atsitiktinių problemų sprendimai (nuobaudos, apdovanojimai, mokyklos renginiai ir kt.)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Bendravimas ir bendradarbiavimas su mokyklos bendruomene	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Klasės valandėlių organizavimas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

□

Klasės auklėtojo darbe sunkiausia:

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Bendravimas su auklėtiniais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendravimas su dalyko mokytojais dėl mokinių problemų	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendravimas su tėvais (globėjais)	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Planų rengimas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Išsikeltų tikslų įgyvendinimas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Draugiški santykiai su auklėtiniais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tėvų abejingumas vaikų pažangumui	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Mokinių pamokų lankomumo problemų sprendimas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Prevencinė veikla	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

†

Klasės auklėtojo darbas su šeima:

Ar dažnai bendraujate su mokinių tėvais?

1 kartą per savaitę	Susirinkimų metu	Esant reikalui
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

Kokios tėvų informavimo formos yra efektyviausios?

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Tėvų susirinkimai	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Informuoju elektroniniu paštu	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Informuoju raštu	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Informuoju telefonu	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kviečiu į mokyklą	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Lankymasis mokinių namuose	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Ar tėvai noriai bendrauja?

Taip	Ne	Kartais
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

Kokiomis temomis dažniausiai bendraujate su tėvais?

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Ugdymo organizavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Lankomumo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Moksleivių laisvalaikio planavimo ir organizavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ekskursijų organizavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tėvų susirinkimų planavimo ir organizavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

ŠAUNU! Jums puikiai sekasi ...

Kuo naudingas yra tėvų ir klasės auklėtojo bendravimas?

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau pažįsta savo auklėtinius	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Gerina tėvų ir vaikų bendravimą	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Įtraukia tėvus į mokyklos veiklą	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Užtikrina tėvų dalyvavimą ugdymo procese	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendraudamas su tėvais auklėtojas geriau suvokia jų mokymosi sėkmių ir nesėkmių priežastis	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Su kokiais sunkumais susiduriate bendraudami su tėvais?

Teiginiai	Taip	Ne	Nežinau
Tėvų abejingumu	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tėvų užimtumas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Neigiamas tėvų požiūris į mokyklą ir mokytojus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Nesuderinti tėvų ir mokytojų tarpusavio reikalavimai	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Laiko stoka	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Klasės auklėtojo ir pedagogų veikla:

Ar bendraujate su kolegomis?

Taip	Ne	Kartais
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

Dėl kokių priežasčių bendraujate su pedagogais?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Dėl mokinių pažangumo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dėl mokymosi rezultatų	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dėl bendravimo problemų	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dėl elgesio problemų	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Supažindina dalykų mokytojus, dirbančius klasėje su individualiomis mokinių savybėmis	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Klasės auklėtojo veiklos planai:

Kokius klasės auklėtojo veiklos planus sudarinėjate?

Tik ilgalaikius (metinius)	Trumpalaikius (mėnesinius, savaitinius)	Pusmečiui	Ilgalaikius ir trumpalaikius
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Kuo remiatės sudarinėdami klasės auklėtojo veiklos planus?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Vadovų reikalavimais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Savo nuožiūra	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

Mokinių poreikiais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kolegų patarimais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendrosiomis programos, išsilavinimo standartais ir kitais ugdymo turinį reglamentuojančiais dokumentais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ugdymo įstaigos tikslais	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Ar kas nors Jums padeda (konsultuoja), kaip rašyti klasės auklėtojo veiklos planus?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Teko išklaudyti kursus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Paaiškina atsakingas mokykloje asmuo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Planai rašomi pagal mokyklos sukurtus šablonus	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kiekvienas rašome individualiai	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Ar Jūsų sudarytuose kasmetiniuose planuose yra tęstinumas?

Taip, visada atsižvelgiu į praeitus planus	Tik kai kuriais aspektais	Ne, neatsižvelgiu į praeitų metų planus
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

□

Kas klasės auklėtojo veiklos plane Jums atrodo svarbiausia?

Teisingai išsikelti tikslai, uždaviniai	Aiškus temų išdėstymas	Mokinių charakteristika
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

Kasmet rašydami planą atsižvelgiate į mokyklos tikslus?

Taip, tikslai turi būti tie patys	Tik iš dalies	Neatsižvelgiu
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

†

Darbo rezultatyvumas:

Kokių savo, klasės auklėtojo, veiklos rezultatų siekiate? (įrašykite):

1.
2.
3.

Kurie įgūdžiai Jums labiausiai padeda vadovaujant klasei?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Planavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vadovavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendravimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Organizavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Kokių įgūdžių Jums labiausiai trūksta vadovaujant klasei?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Planavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vadovavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bendravimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Organizavimo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Kaip išmatuojate savo darbo rezultatyvumą?

Teiginiai	Taip	Ne	Kartais
Įgyvendinti planai – pasiektas rezultatas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Jei mokiniai aktyviai dalyvauja klasės valandėlėse, popamokinėje veikloje – tai jau puikus rezultatas	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Darbo rezultatyvumo nematuoju	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)			

Kaip vertinate savo vadovavimą klasei?

Esu puikus klasės vadovas	Stengiuosi būti puikus vadovas	Tik atlieku savo pareigą, šios veiklos nesureikšminu
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kita (atsakymą įrašykite)		

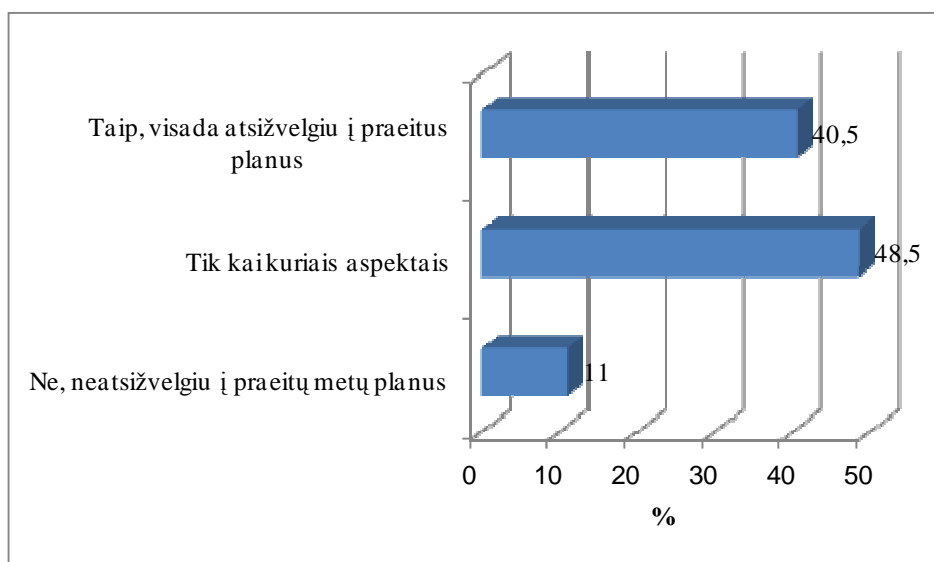
Trumpos žinios apie Jus:

Jūsų lytis?	<input type="radio"/> Moteris <input type="radio"/> Vyras	Pedagoginio darbo stažas: <input type="radio"/> 0-5 metai <input type="radio"/> 6-10 metų <input type="radio"/> 11- 20 metų <input type="radio"/> Daugiau nei 21 metai <input type="radio"/> Kita (Įrašykite).....
Jūsų amžius? Įrašykite metai	Kokio tipo mokykloje Jūs dirbate? <input type="radio"/> Pagrindinėje mokykloje <input type="radio"/> Pradinėje mokykloje <input type="radio"/> Vidurinėje mokykloje <input type="radio"/> Gimnazijoje <input type="radio"/> Progimnazijoje <input type="radio"/> Kita (Įrašykite).....
Kvalifikacijos kategorija: <input type="radio"/> Mokytojas <input type="radio"/> Vyresnysis mokytojas <input type="radio"/> Mokytojas metodininkas <input type="radio"/> Mokytojas ekspertas <input type="radio"/> Kita (Įrašykite).....		

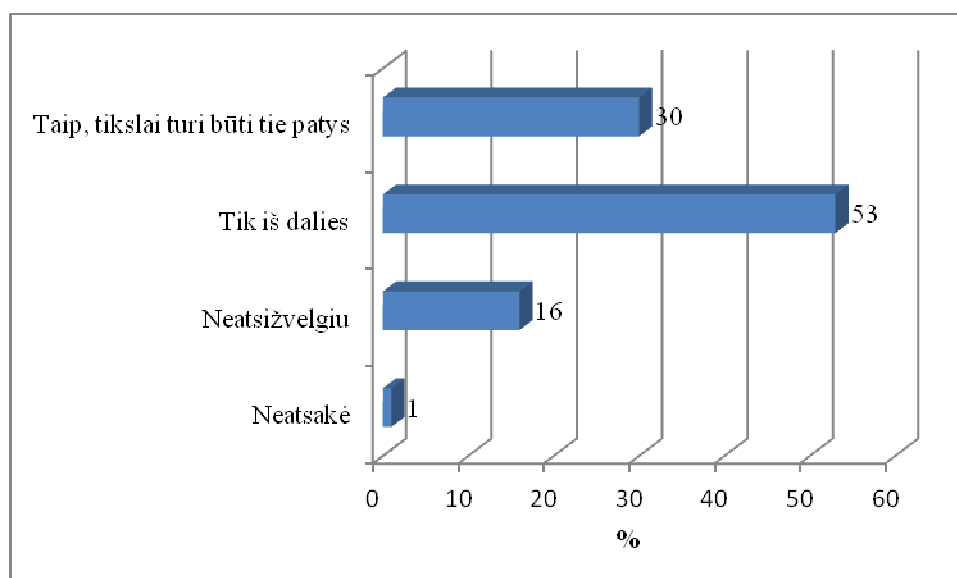
Labai ačiū Jums už atsakymus!!!

Konsultavimas rašant veiklos planus (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Paaiškina atsakingas mokykloje asmuo	2,43	,81
2.	Planai rašomi pagal mokyklos sukurtus šablonus	2,27	,93
3.	Teko išklaudyti kursus	1,79	,96
4.	Kiekvienas rašome individualiai	1,62	,88
5.	Kita	1,00	,00



Kasmetinių planų sudarymo tęstinumas (%)



Mokyklos tikslų laikymasis rašant planą (%)

Įgūdžiai, padedantys vadovauti klasei (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Bendravimo	2,84	,42
2.	Planavimo	2,65	,55
3.	Organizavimo	2,64	,59
4.	Vadovavimo	2,63	,62
5.	Kita	1,00	,00

Įgūdžiai, kurių trūksta vadovaujant klasei (N=200)

RN	Teiginiai	M	SD
1.	Planavimo	2,04	,71
2.	Organizavimo	1,78	,68
3.	Vadovavimo	1,74	,69
4.	Bendravimo	1,58	,63
5.	Kita	1,00	,00